

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

EVALUATIE 2023 VAN DE INDUSTRIËLE ONDERZOEKSFONDSEN (IOF) EN VAN DE INTERFACEACTIVITEITEN

Plan van aanpak

Departement EWI
Afdeling Strategie en Coördinatie
Afdeling Onderzoek

4 oktober 2022

Departement EWI - evaluatiecel

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
1 Inleiding.....	4
1.1. De Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten.....	4
1.2. Strategische planning en evaluatie.....	8
2 Aanleiding voor de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten.....	9
2.1 Evaluatiebepalingen.....	9
3 Beleidscontext.....	11
3.1 Beknopte historiek.....	11
3.2 Evolutie in de beleidscontext.....	12
3.2.1 Wijzigingen van 2019 aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit.....	13
3.2.2 Ontwikkelingen in de beleidscontext sinds de wijzigingen aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit.....	17
3.2.3 Overzicht van de middelen voor de IOF en interfaceactiviteiten in de periode 2018-2022.....	21
4 Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten.....	22
4.1 Uitgangspunten voor evaluaties.....	22
4.2 Doelstellingen, hoofdlijnen en beoogde resultaten van de evaluatie 2023 van de IOF en van de interfaceactiviteiten.....	22
4.2.1 Doelstellingen.....	22
4.2.2 Evaluatiedimensies.....	23
4.2.3 Hoofdlijnen van de evaluatie.....	24
4.2.4 Beoogde resultaten van de evaluatie.....	26
5 Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie.....	28
5.1 Inhoudelijk en tijds kader.....	28
5.2 Evaluaties van andere financieringsinstrumenten voor onderzoek.....	28
5.3 Input van (de vertegenwoordigers van) de evaluatievoorwerpen.....	28
6 Evaluatieluiken.....	29
6.1 Ex-postluik van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten.....	29
6.1.1 Evaluatie van de beleidsplanning en -realisatie/Rol, positie en meerwaarde van de IOF en van de interfaceactiviteiten.....	29
6.1.2 Evaluatie van de werking, aansturing en governance.....	32
6.1.3 Evaluatie van de resultaten, prestaties en impact met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten.....	33
6.1.4 SWOT-analyse.....	34
6.2 Ex-anteluik van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten.....	34
6.3 Conclusies en aanbevelingen.....	36
7 Onderdelen van de evaluatie, methodologieën en planning.....	37
7.1 Onderdelen van de evaluatie en methodologieën.....	37
7.2 Evaluatieproces/-procedure en planning.....	37
7.2.1 Bronnen.....	37
7.2.2 Evaluatoren.....	38
7.2.3 Procesverloop.....	40
7.2.4 Nazorg.....	40
7.2.5 Planning.....	41
8 Informeren van en afstemming met de evaluatievoorwerpen.....	43
9 Elementen met betrekking tot de inzet van een externe consultant.....	45
9.1 Algemeen.....	45
9.2 Beschikbaarheid van documenten.....	45
10 Gebruik en verspreiding van de resultaten van evaluaties.....	47
11 Bijlage 1 - Op te stellen zelfevaluatie.....	48
11.1 Inleiding.....	48
11.1.1 Algemeen.....	48
11.1.2 Specifiek en generiek.....	48
11.2 Context voor het opstellen van de zelfevaluatie(s).....	49
11.3 Richtlijn/Leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie(s).....	50

11.3.1	Inhoud van de ex-postzelfevaluatie(s) (periode 2018 – 2022/2023).....	51
11.3.2	Inhoud van de ex-antezelfevaluatie(s) (1 januari 2024 – 31 december 2028).....	55
11.4	Aanvullende documenten.....	56

1 Inleiding

1.1. De Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten

De Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) zijn een van de instrumenten voor de financiering van onderzoek die de Vlaamse overheid heeft ingericht. De IOF kaderen in het geheel van inspanningen van de Vlaamse Regering om de samenwerking en wisselwerking tussen de instellingen van hoger onderwijs en economische actoren te stimuleren en dit met het oog op de valorisatie van de onderzoeksresultaten die de (publieke) financiering heeft opgeleverd.

De decretale basis voor de IOF wordt gelegd in het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid van 30 april 2009 (hierna W&I-decreet genoemd)¹ en meer bepaald in Hoofdstuk I/1 van Titel IV (Hogeronderwijssector), artikels (56/2), 56/3, 57, 58 en 59. In het W&I-decreet wordt onder meer gesteld dat:

- *“Een Industrieel Onderzoeksfonds is een intern bestemmingsfonds van de associatie”.* (Art. 57, §2).
- *“De middelen van een Industrieel Onderzoeksfonds worden aangewend voor het strategische basisonderzoek en het toegepaste onderzoek bij de partners van de associatie”.* (Art. 57, §3).

Het W&I-decreet onderscheidt (in artikel 2) drie types van onderzoek, waarvan de twee laatste expliciet worden vernoemd in relatie tot de IOF:

- *Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek: experimentele of theoretische werkzaamheden die in de eerste plaats tot doel hebben om nieuwe kennis te vergaren over de fundamentele die aan verschijnselen en waarneembare feiten ten grondslag liggen zonder daarbij een specifieke toepassing of een specifiek gebruik op het oog te hebben;*
- *Strategisch basisonderzoek: kwalitatief hoogwaardig generisch onderzoek, dat beoogt wetenschappelijke of technologische capaciteit op te bouwen als basis voor economische en/of maatschappelijke toepassingen die bij de aanvang van het onderzoek nog niet duidelijk zijn gedefinieerd en alleen effectief kunnen worden ontwikkeld met vervolgonderzoek;*
- *Toegepast wetenschappelijk onderzoek: oorspronkelijk onderzoek dat verricht wordt om nieuwe kennis te verkrijgen, in de eerste plaats gericht op een specifiek praktisch doel of een specifieke praktische doelstelling.*

De IOF hebben verder de associaties als doelgroep en de IOF-middelen zijn bedoeld voor de financiering van het strategisch basisonderzoek en het toegepast onderzoek bij de partners van de associaties (cf. supra).

De interfaceactiviteiten worden in (artikel 2 van) het W&I-decreet gedefinieerd als [activiteiten gericht op] *“de bevordering van de samenwerking tussen de associatie en het bedrijfsleven, de economische valorisatie van het onderzoek dat de associatie uitvoert, of de oprichting van spin-offbedrijven”.*

Conform artikelen 56/3 en 59 van het W&I-decreet, werden nadere regels vastgelegd voor onder meer de verlening van de subsidies voor de interface-activiteiten en voor de verdeling en de aanwending van de IOF-middelen. Het Besluit van de Vlaamse Regering van 29 mei 2009

¹ Zie ook <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1018085&datum=&geannoteerd=false&print=false>.

betreffende de ondersteuning van de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten van de associaties in de Vlaamse Gemeenschap (hierna het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit genoemd)² geeft uitvoering aan de bepalingen van het W&I-decreet betreffende de IOF en de interfaceactiviteiten.

Artikel 4 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit stelt dat het strategisch basisonderzoek en het toegepast wetenschappelijk onderzoek, gefinancierd door IOF-middelen, een economische of gemengd economisch-maatschappelijke finaliteit heeft en dat dit onderzoek kan behoren tot alle wetenschappelijke disciplines.

De IOF-middelen bedragen in 2022 55,274 miljoen euro. De aanwending ervan wordt bepaald in artikel 4 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit. Zo stelt dit besluit onder meer dat ten minste 25% van de IOF-middelen besteed moet worden aan onderzoeksmandaten. Hierbij worden twee verschillende mandaattypes gedefinieerd, nl. junior mandaten en senior mandaten, waarvan de invulling conform het besluit afhankelijk is van de omvang, de doelstelling en het strategische belang ervan. Het besluit stelt verder dat (telkens) maximaal 10% van de IOF-middelen:

- kan worden besteed aan octrooikosten;
- kan worden aangewend voor de dekking van de kosten, daaronder begrepen werkingsuitgaven en loonlasten, verbonden aan het beheer van de via het IOF bekostigde mandaten en projecten en de werking van het IOF, de IOF-raad (cf. infra), en de werking van daartoe ingestelde diensten of departementen.

De overige IOF-middelen kunnen besteed worden aan:

- 1° de werkingsuitgaven, uitrustingskosten en loonlasten voor onderzoeksprojecten, met een minimale looptijd van één jaar en een projectbedrag van ten minste 25.000 euro per jaar;
- 2° projectkostenvergoedingen ter ondersteuning van IOF-mandaten.

Rekening houdend met de coronapandemie, stelt het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit verder in artikel 4 ook nog dat een associatie in het jaar 2020 een gemotiveerde aanvraag kan doen bij de bevoegde administratie om af te wijken van het op basis van het eerste lid (van artikel 4) geldende minimumpercentage, (van 25%) indien de associatie hieraan niet kan voldoen omwille van de civiele noodsituatie die de pandemie veroorzaakt heeft³.

Het beheer van de IOF-middelen binnen de associatie is volgens art 58 van het W&I-decreet vastgelegd in een IOF-reglement (opgesteld door de associatie)⁴ en de besteding van de IOF-middelen gebeurt op advies van een Industrieel Onderzoeksfondsraad (IOF-raad).

De IOF-middelen worden onder de universitaire associaties verdeeld via een op performantie gerichte verdeelsleutel (de zogenaamde IOF-sleutel, die gebaseerd is op zes gewogen parameters – cf. infra) en ook minimumaandelen in de IOF-middelen garandeert voor de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen vzw (10,41%), voor de Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg vzw (4,00%) en voor de Universitaire Associatie Brussel vzw (9,51%)⁵.

² Zie ook <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1018147&datum=&geannoteerd=false&print=false>.

³ Deze wijziging aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit werd op 5 juni 2020 doorgevoerd via het Besluit van de Vlaamse Regering tot regeling van bepaalde tijdelijke maatregelen in de beleidsvelden economie, wetenschappelijk onderzoek, innovatie en wetenschapscommunicatie door de civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid ingevolge van het coronavirus COVID-19.

⁴ Het W&I-decreet legt in artikel 58 ook bepaalde minimumeisen over de inhoud van dit reglement vast.

⁵ Artikel 9.

Artikelen 10 en 11 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit, definiëren de gehanteerde parameters en hun gewichten⁶:

- P1. het procentuele aandeel van de associatie in het totaal aantal doctoraatsdiploma's. Dat aandeel wordt berekend overeenkomstig de regels die van toepassing zijn op de doctoraatsparameter C1, vermeld in artikel 40/2, van het BOF-besluit, maar dan berekend op het niveau van de associaties in plaats van de universiteiten;
- P2. het gemiddelde procentuele aandeel van de associaties in het totale aantal publicaties enerzijds en in het totale aantal citaties anderzijds. Dat aandeel wordt berekend overeenkomstig de regels die van toepassing zijn op de citatiedistributieparameter C2, vermeld in artikel 40/3 en artikel 44/1, § 2, van het BOF-besluit⁷, maar dan berekend op het niveau van de associaties in plaats van de universiteiten;
- P3. het gemiddelde procentuele aandeel van de associatie in de referentieperiode, in de industriële contractinkomsten;
- P4. het procentuele aandeel van de associatie in het geheel van de verworven contractinkomsten uit het lopende Europees Kaderprogramma en aangevuld met verworven contractinkomsten uit het laatst afgesloten Europese Kaderprogramma. De berekening van parameter 4 voor de associaties gebeurt volgens dezelfde werkwijze als de berekening van de hefboomparameter C4 voor de universiteiten, vermeld in artikel 40/5 en artikel 44/1, § 5 van het BOF-besluit, maar dan berekend op het niveau van de associaties in plaats van de universiteiten;
- P5. het procentuele aandeel van de associatie in de referentieperiode, in het totale aantal:
 - a. toegekende United States Patent and Trademark Office-octrooien (USPTO-octrooien);
 - b. gepubliceerde aangevraagde en toegekende European Patent Office-octrooien (EPO-octrooien);
 - c. gepubliceerde aangevraagde octrooien conform het Patent Cooperation Treaty (PCT);
- P6. het procentuele aandeel van de associatie in de oprichting, in de referentieperiode, van spin-offbedrijven.

De gewichten die (vanaf 2019) aan de parameters zijn toegekend, zijn respectievelijk: 5% voor P1 en P2; 30% voor P3; en telkens 20% voor P4, P5 en P6.

Verder stelt artikel 5 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit dat het dagelijks beheer van de via de IOF bekostigde mandaten en projecten en de werking van de IOF gebeurt onder de verantwoordelijkheid van de interfacediensten. Artikel 5 legt verder een minimale én diverse samenstelling van de IOF-raad op.

De subsidie die in 2022 voor de interfaceactiviteiten is voorzien, bedraagt 4,494 miljoen euro. Deze subsidie kan volgens artikel 7 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit worden aangewend voor de financiering van personeels-, werkings- en overheadkosten voor de volgende mogelijke interfaceactiviteiten:

⁶ Meer details omtrent de verdeelsleutel, de onderliggende parameters en hun berekening is opgenomen in Afdeling 1 "Omvang van de subsidies en de verdeelsleutel" van Hoofdstuk V "Subsidiëring" van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit".

⁷ Het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 betreffende de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (zie <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1022807&datum=&geannoteerd=false&print=false>).

- 1° *bevordering van de wisselwerking tussen de associatie en het bedrijfsleven, in het bijzonder:*
- a) stimulering en organisatie van contacten;*
 - b) promotie van het aanbod aan kennis van de associatie;*
 - c) partnersearch;*
 - d) begeleiding bij technologische advisering;*
 - e) ondersteuning bij het opstellen van contracten (juridische en financiële assistentie);*
- 2° *bevordering van de economische valorisatie van het wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd binnen de associatie, in het bijzonder.*
- a) sensibiliserings- en opleidingsactiviteiten voor de valorisatie van het onderzoek;*
 - b) actieve opsporing van valoriseerbare resultaten die ondersteuning nodig hebben bij het valorisatieproces;*
 - c) begeleiding bij het opstellen van een valorisatieplan (inschakeling van externe consultants);*
 - d) marktonderzoek;*
 - e) opsporing van bedrijven voor mogelijke exploitatie;*
 - f) bescherming van intellectuele eigendom (octrooiaanvraag en -beheer, licentieovereenkomsten, auteursrechten);*
 - g) het dagelijkse beheer van de via het IOF bekostigde mandaten en projecten en werking van het IOF;*
 - h) bevordering van de oprichting van spin-offbedrijven.*

Daarnaast mag maximaal 10% van de subsidie besteed worden aan overheadkosten, zijnde centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten.

Wanneer deze activiteiten inkomsten genereren, dienen deze inkomsten opnieuw in de primaire activiteiten (opleiding, onafhankelijk onderzoek en ontwikkeling en verspreiding van onderzoeksresultaten) en in de versterking van IOF- en interfaceactiviteiten van de instellingen voor hoger onderwijs geïnvesteerd te worden.

De interfacemiddelen worden ook verdeeld over de universitaire associaties volgens het procentuele aandeel vermeld in artikel 14 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit dat gebaseerd is op de verdeling van het wetenschappelijk personeel in de universiteiten in de periode 2014-2018 en dat neerkomt op een vast percentage per associatie, maar met een gegarandeerd minimumbedrag van 150.000 euro per associatie dat jaarlijks geïndexeerd wordt volgens de formule vermeld in artikel III.5, § 9, eerste lid van de Gecodificeerd decreet betreffende het hoger onderwijs (citeeropschrift "Codex Hoger Onderwijs") van 11 oktober 2013⁸.

Het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit bevat verder nog een hele reeks bepalingen over de subsidiëeringsvoorwaarden en de controle erop (cf. Hoofdstuk V, afdelingen 2 en 3 ervan), over de verantwoording betreffende de aanwending van de toegekende middelen (rapportering) (artikel 20), de verplichtingen ten aanzien van de Flanders Research and Information Space (FRIS)⁹ (artikel 20/1), over de strategische planning (cf. infra) (artikel 8) en over de monitoring en evaluatie (artikel 21 - zie ook verder in sectie 2.1).

⁸ Zie <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1023887&datum=&geannoteerd=false&print=false>.

⁹ Zie ook <https://researchportal.be/nl/over-fris>.

1.2. Strategische planning en evaluatie

Het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit stelt verder in artikel 8 dat de associaties om de vijf jaar een strategisch plan voor de IOF en de interfaceactiviteiten moeten opstellen en indienen. Hierbij worden een aantal minimale inhoudelijke vereisten opgelegd en wordt ook aangegeven dat de bevoegde minister (bijkomend) nadere regels ter zake kan opleggen. Specifieke aandachtspunten hierbij zijn samenwerkingsinitiatieven tussen de associaties onderling en in het kader van het VLAIO Netwerk.

De huidige strategische plannen van de associaties bestrijken de periode 2019-2023 en een volgende vijfjarige cyclus dient zich dan ook aan. Artikel 21 van IOF- en interfaceactiviteitenbesluit kondigt dan ook een evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten aan.

Voorliggend plan van aanpak heeft dan ook betrekking op de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten én van de interfacediensten, die tenslotte instaan voor de uitvoering van de interfaceactiviteiten en het dagelijks beheer van het IOF van de betreffende associatie.

2 Aanleiding voor de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten

2.1 Evaluatiebepalingen

In de Vlaamse regelgeving zijn formeel de volgende evaluatiebepalingen met betrekking tot de beleidsmaatregelen IOF en de interfaceactiviteiten vastgelegd:

- Het W&I-decreet vermeldt in artikel 59 enkel dat “*de Vlaamse Regering nadere regels bepaalt voor de periodieke evaluatie van de werking van de Industriële Onderzoeksfondsen.*”

Deze nadere regels zijn opgenomen in het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit.

- Het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit vermeldt in artikel 21 onder Hoofdstuk VII Monitoring en Evaluatie het volgende:

§ 1. In 2023 en vervolgens vijfjaarlijks laat de Vlaamse minister, bevoegd voor het technologisch innovatiebeleid, het beheer van en de activiteiten waarvoor de subsidies, vermeld in hoofdstuk V van dit besluit, worden ingezet, evalueren. Dat gebeurt met oog voor de doelstelling van de subsidie, vermeld in artikel 57, § 3, van het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid.

In de evaluatie worden de volgende zaken onderzocht:

1° de toepassing van dit besluit;

2° de realisatie van de strategische plannen, vermeld in artikel 8;

3° de plaats van de subsidies, vermeld in hoofdstuk V, ten opzichte van andere middelen voor onderzoek en innovatie;

4° de hefboomwerking die de subsidies, vermeld in hoofdstuk V, eventueel bewerkstelligen, bijvoorbeeld in termen van het werven van andere financiering;

5° het ontwerp van strategisch plan van elk van de associaties dat betrekking heeft op de periode die volgt op het kalenderjaar van de evaluatie;

6° de wetenschappelijke output en de resultaten op het vlak van economische valorisatie, met aandacht voor het Technology Readiness Level;

7° de kwaliteit en volledigheid van de informatie over de besteding van de IOF- en de Interfacesubsidie in FRIS;

8° de mogelijkheden voor actualisatie van het juridisch kader.

Ter ondersteuning van de uitvoering van de evaluatie stellen de associaties een zelfevaluatie op die bestaat uit een ex-post- en een ex-anteluik. Het ex-postluik heeft betrekking op de periode sinds de vorige evaluatie en het ex-anteluik op de periode van vijf jaar die volgt op het kalenderjaar van de evaluatie. Die zelfevaluatie kan opgesteld worden op basis van een vragenlijst die het bevoegde departement heeft opgesteld en aan de associaties aanreikt. Het ex-anteluik bevat het ontwerp van strategisch plan. De volledige zelfevaluatie wordt beschouwd als een werkdocument dat input levert voor de evaluatie.

Tijdens de evaluatie worden de nodige elementen verzameld om de ondersteuning van de interfaceactiviteiten en de IOF van de associaties eventueel bij te sturen. Daarbij wordt

rekening gehouden met het feit dat de overheid, voor wat betreft de interfaceactiviteiten, een cofinancierder is.

§ 2. Voor de evaluatie, vermeld in paragraaf 1, stelt het bevoegde departement een plan van aanpak op dat nadere bepalingen bevat over de inhoud en reikwijdte van de evaluatie en licht dat uiterlijk in de eerste helft van het jaar van de evaluatie toe aan de associaties. Dat plan van aanpak wordt vervolgens aan de Vlaamse minister, bevoegd voor het technologisch innovatiebeleid, meegedeeld.

§ 3. Voor de uitvoering van de evaluatie, vermeld in paragraaf 1, wijst het bevoegde departement de gepaste evaluatieorganen aan die over de expertise beschikken om die evaluatie vakkundig uit te voeren. Daarbij worden de algemene en specifieke procedures gevolgd die het bevoegde departement heeft uitgewerkt.

§ 4. Het finale evaluatierapport van de evaluatieorganen vermeld in paragraaf 3 wordt overgemaakt aan de Vlaamse minister, bevoegd voor het technologisch innovatiebeleid.

De Vlaamse minister, bevoegd voor het technologisch innovatiebeleid, kan nadere regels vastleggen voor de evaluatie, vermeld in paragraaf 1.

3 Beleidscontext

3.1 Beknopte historiek

Het ontstaan en de evolutie tot en met eind 2013 van de IOF en van de interfaceactiviteiten is in detail beschreven in het plan van aanpak voor de evaluatie van beide instrumenten die in 2018 heeft plaatsgevonden¹⁰ en wordt slechts beknopt hernomen in onderhavig plan van aanpak.

De kernopdracht van de universiteiten en hogescholen bestaat uit onderwijs, onderzoek en wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening. Artikel IV.71 van de Codex Hoger Onderwijs stelt dat *“voor de toepassing van dit hoofdstuk [IV] wordt onder wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening verstaan alle prestaties ten behoeve van derden, tegen vergoeding geleverd door diensten van een universiteit of een hogeschool of hieraan verbonden personen in uitoefening van hun opdracht aan de universiteit of hogeschool en die voortvloeien uit aan de universiteit of hogeschool aanwezige kennis, resultaten van wetenschappelijk of praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek of technologie.”*

Deze maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening is bijgevolg ook gericht op de valorisatie van de ontwikkelde kennis of resultaten van betreffende instellingen.

De ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid van de interfaceactiviteiten dateert van 1998 en kreeg vanaf 2002 een reglementaire basis. De Industriële Onderzoeksfondsen werden in de beleidsbrief “Wetenschappen en Technologische Innovatie. Beleidsprioriteiten 2003-2004” aangekondigd als *“Zoals het BOF en het FWO Vlaanderen voor het grensverleggend wetenschappelijk onderzoek elkaar aanvullen, zal deze financiering [de Industriële Onderzoeksfondsen] complementair zijn met het op Vlaams niveau beheerd financieringskanaal voor basisonderzoek. Via semi-vaste mandaten voor onderzoekers zal er een meer permanente, ondersteunende omkadering voor de samenwerking met de industrie komen...”*. De reglementaire basis voor de IOF werd in 2004 geregeld via een besluit Vlaamse Regering dat uiteindelijk tot en met 2008 de basis voor deze financiering vormde.

In de periode 2007-2008 werden een analyse en een evaluatie van respectievelijk de IOF en de interfaceactiviteiten/interfacediensten uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan, besteedden zowel de beleidsbrief Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel van 2008-2009 als de beleidsnota Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie 2009-2014 van de Vlaamse Regering 2009-2014 aandacht aan beide instrumenten. Eerder vermelde beleidsbrief stipte omtrent de IOF onder meer aan dat het toepassingsgebied uitgebreid zou worden met het toegepast onderzoek, het IOF- en het interfaceactiviteitenbesluit zouden worden samengevoegd, (het opstellen van) een strategisch plan zou worden ingevoerd, en dat de gewichten van de parameters die rechtstreeks de industriële valorisatie-inspanningen van de universiteiten meten aan gewicht zouden winnen in de verdeelsleutel. Omtrent de interfaceactiviteiten merkte de beleidsbrief op dat belangrijke elementen in het evaluatierapport het behoud van een basisfinanciering voor de interfacewerking waren – zij het met aanpassing van de te vervullen indicatoren en modaliteiten

¹⁰ Zie https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/evaluatie_2018_industriële_onderzoeksfondsen_en_interfaceactiviteiten-plan_van_aanpak_voor_comm.pdf.

– evenals een stimulering van de onderlinge samenwerking en van de samenwerking met andere innovatieactoren.¹¹

In het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en de financiering van het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (hierna W&I-decreet genoemd) werd de decretale basis voor de Industriële Onderzoeksfondsen gelegd en werden de interface-activiteiten nader gedefinieerd. Op 29 mei 2009 volgde het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de ondersteuning van de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten van de associaties in de Vlaamse Gemeenschap. Met dit IOF- en interfaceactiviteitenbesluit hebben de IOF, de interfaceactiviteiten en de interfacediensten een gezamenlijke juridische basis gekregen en wordt met dit besluit uitvoering gegeven aan de bepalingen van het W&I-decreet.

De Industriële Onderzoeksfondsen zijn een instrument dat de associaties ter beschikking hebben om hun opdracht op het vlak van maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening vorm te geven, aangezien het (strategisch basis- en het toegepast) onderzoek dat met de IOF-middelen wordt gefinancierd, een economisch-maatschappelijke finaliteit dient te hebben (conform artikel 4 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit). Met de IOF en de interfacesubsidie kregen de associaties van de overheid met andere woorden instrumenten voor respectievelijk de opbouw van toepassingsgerichte kennis ten behoeve van het bedrijfsleven en voor de opzet of de uitbouw van een geprofessionaliseerde technologietransfer. Beiden worden als noodzakelijk gezien om de associaties in staat te stellen om hun rol als actor in de kennisdriehoek (onderwijs, onderzoek en innovatie) op gepaste wijze te vervullen.

De IOF laten verder toe om eigen bedrijfsgerichte kennis op te bouwen. De IOF vervullen voor de associaties - en dan voornamelijk voor de universiteiten en meer recent ook voor de hogescholen - een drievoudige hefboom. Allereerst is het een directe hefboom naar valorisatie: zowel IOF-projecten als IOF-mandaathouders zijn gericht op/werken aan valorisatieoutput en dit alles wordt ondersteund door en geregistreerd en gerapporteerd via de interfacediensten. Ten tweede stimuleert de IOF de doorgroei van onderzoeksgroepen naar externe klein- en grootschalige samenwerking o.m. met bedrijven, en regionaal, nationaal en internationaal (via o.a. Europese Kaderprogramma's en het strategisch basisonderzoek van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO)). De derde hefboomfunctie is minder tastbaar, maar niet minder belangrijk: beide instrumenten spelen een zeer belangrijke rol bij het tot stand brengen van een groeiende cultuur van valorisatiegericht denken in alle disciplines van de universiteiten en hogescholen, met in achtneming dat voor de IOF-projecten de sociale wetenschappen en vooral menswetenschappen nog ondervertegenwoordigd zijn. Die transitie naar kennisvalorisatie wordt mede bewerkstelligd door de inzet van de onderzoeksmandaathouders gefinancierd met IOF-middelen.

3.2 Evolutie in de beleidscontext

De IOF en de interfaceactiviteiten, evenals de interfacediensten werden zowel in 2013 als in 2018 geëvalueerd en dit conform de bepalingen opgenomen in de regelgeving. Beide evaluaties hebben aanleiding gegeven tot wijzigingen in het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit. Voor een overzicht

¹¹ Beleidsbrief Economie, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel 2008-2009, p. 38-39 (zie ook <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/535124>)

van de wijzigingen aan de regelgeving die in de periode voorafgaand aan de evaluatie van 2018 werden doorgevoerd, wordt verwezen naar eerder vermeld plan van aanpak voor die evaluatie¹².

De evaluatie van 2018 van de IOF en van de interfaceactiviteiten, heeft eveneens geleid tot een aantal wijzigingen in het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit. Het detail van de conclusies en aanbevelingen volgend uit deze evaluatie is te vinden in de managementsamenvatting ervan¹³.

De wijzigingen aan de regelgeving werden ook beïnvloed door de wijzigingen aan het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012 betreffende de financiering van de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, die volgden na de evaluatie van de Bijzondere Onderzoeksfondsen van 2018 en na de systeemevaluatie die in 2018 met betrekking tot (Vlaamse) onderzoeksfinanciering¹⁴ werd uitgevoerd.

3.2.1 Wijzigingen van 2019 aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit

De grote lijnen van de wijzigingen van 2019 aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit betreffen onder meer aanvullingen in definities zoals invoering van het begrip “Technology Readiness level” (TRL), wijzigingen in percentages wat betreft de aanwending van de subsidies door de begunstigen, wijzigingen in zowel de definities van de parameters - en dit onder meer in lijn met de wijzigingen aan het Besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2021 betreffende de Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap (BOF-besluit) - als in de gewichten van de parameters, verfijning van de vereisten betreffende het strategisch plan dat de associaties moeten opstellen¹⁵, wijzigingen in de rapportering aan FRIS, wijzigingen in de evaluatiebepalingen, enz. Verder wordt in artikel 19 expliciet vermeld wat de huidige rol is van het bevoegde departement in het toezicht op de aanwending van de IOF- en interfaceactiviteitensubsidie en dit in het licht van de afslanking van het korps van regeringscommissarissen en de vernieuwingen in de werking van dit korps.

Puntsgewijs werden volgende wijzigingen aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit doorgevoerd:

Definities en reikwijdte van het besluit (Art. 1 & 2)

In artikel 1 werden er wijzigingen in de definities aangebracht ten gevolge van wijzigingen in regelgeving en structuren. De decreten hoger onderwijs werden nl. samengebracht in de gecodificeerde decreten betreffende het hoger onderwijs. Het Vlaams Innovatienetwerk werd naar aanleiding van de opheffing van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) vervangen door het VLAIO Netwerk van het Vlaams Agentschap voor Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

¹² Zie https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/evaluatie_2018_industriële_onderzoeksfondsen_en_interfaceactiviteiten_plan_van_aanpak_voor_comm.pdf.

¹³ Zie https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/evaluatie_2018_iof_en_interface-activiteiten-managementsamenvatting.pdf.

¹⁴ Zie https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/systeemevaluatie_onderzoeksfinanciering_2018.pdf.

¹⁵ Onder meer aandacht voor samenwerking tussen de Vlaamse instellingen, internationale en regionale samenwerking, Responsible Research and Innovation (RRI) en interdisciplinariteit (§2 van artikel 8) en verder (Art. 8, §3) zijn gekwantificeerde doelstellingen vereist voor de looptijd van het strategisch plan en uitgesplitst per jaar, zowel qua financiële planning, personeelsbezetting als inhoudelijke doelstellingen.

Tevens werd er rekening gehouden met het (toen) nieuwe Wetboek Vennootschappen en Verenigingen, waarbij onder andere de term handelsvennootschap niet meer gehanteerd wordt en vervangen werd door het begrip “vennootschap”. Door verder de huidige nog bestaande vennootschapsvormen op te lijsten, werd ervoor gezorgd dat het toepassingsgebied van deze wetswijziging inhoudelijk hetzelfde blijft tijdens de overgangsperiode ervan.

Vermits de wijze van rapportering wordt verbreed en dan vooral de aanlevering ter zake via Flanders Research Information Space (FRIS), werden voor de nieuwe begrippen: onderzoeksdiscipline, “digital object identifier” (DOI) en “open researcher and contributor ID” (ORCID) de betreffende definities toegevoegd.

In de (volgende) evaluatie(s) zal er aandacht besteed worden aan de Technology Readiness Level, afgekort TRL, en daarom werd dit begrip ook gedefinieerd.

Daarnaast werd er voor IOF-raad en IOF-reglement verwezen naar artikel 58 van het W&I-decreet.

Het toepassingsgebied van het besluit (artikel 2) werd niet gewijzigd.

Definitie, doelstellingen en beheer van de Industriële Onderzoeksfondsen (Art. 3 - 5)

In artikel 4 werd het minimumpercentage van de IOF-subsidie dat aan IOF-mandaten moet besteed worden, verlaagd van 30% naar 25%, zodat het voldoen aan deze vereiste in het kader van de toekomstige verruiming van het IOF-budget, in de praktijk realiseerbaar blijft.

In artikel 4 werd eveneens de specificatie “van onbepaalde duur” bij de onderzoeksmandaten opgeheven, waardoor er nu een keuze is in contractduur, wat beter aansluit bij de praktijkknoden.

Zoals de evaluatie van 2018 aanbeveelt en uit de praktijk blijkt, werd voor de profielen voor onderzoeksmandaten via IOF-middelen toegevoegd dat ervaring in de industrie tot aanbeveling strekt.

De mogelijke kosten die te maken hebben met het beheer van IOF werden uitgebreider beschreven en het associatiebestuur kan daartoe max 10% van de IOF-middelen transfereren naar de werkingsuitkering van de partners binnen de associatie.

Voor het de toepassing van de bepalingen over diversiteit en genderevenwicht, werd in artikel 5 expliciet gesteld dat het de “stemgerechtigde” leden van de Industrieel Onderzoeksfondsraden betreft alsook alle betrokkenen in de selectie- en adviescommissies. Vervolgens werd ook gevraagd om in het IOF-reglement het aantal leden van de IOF-raad vast te leggen en aan te tonen hoe daarmee aan de bepalingen van artikel 5 wordt voldaan.

Definitie, doelstellingen en aanwending van de subsidie voor de interfaceactiviteiten (Art. 6 & 7)

In artikel 7 werd toegevoegd dat alle inkomsten uit die interfaceactiviteiten niet alleen opnieuw in de primaire activiteiten dienen te worden geïnvesteerd, maar ook in valorisatie via de versterking van IOF en interfaceactiviteiten van de instellingen voor hoger onderwijs.

Strategisch plan (Art. 8)

In artikel 8 § 2. en § 3. werden, zoals de evaluatie van 2018 aanbeveelt, de vereisten voor de inhoud van het vijfjarig strategisch plan verfijnd:

- § 2. bevat de aandacht voor samenwerking tussen de Vlaamse instellingen, internationale en regionale samenwerking, Responsible Research and Innovation (RRI) en interdisciplinariteit. Om in overeenstemming te zijn met de wijzigingen aan het BOF-besluit, werd aan deze paragraaf ook diversiteit van het personeel toegevoegd.
- Met § 3. zijn gekwantificeerde doelstellingen vereist voor de looptijd van het strategisch plan en uitgesplitst per jaar, zowel qua financiële planning, personeelsbezetting als inhoudelijke doelstellingen.

In artikel 8 § 5. wordt gevraagd het strategisch plan digitaal in te dienen in plaats van in twee exemplaren conform de “radicaal digitaal” vereisten van de Vlaamse overheid.

Subsidiëring (Art. 9-19)

In artikel 9 werd een gegarandeerd minimumpercentage van de IOF-subsidie voorzien voor de drie kleinste associaties nl., Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen krijgt 10,41% en Associatie Universiteit-Hogescholen Limburg krijgt 4,00%, Universitaire Associatie Brussel krijgt 9,51%.

In artikel 10, §1 “berekening parameter 1 doctoraatsdiploma’s” en §2 “berekening parameter 2 wetenschappelijke publicaties en citaties”, werden de verwijzingen naar het BOF-besluit aangepast conform de wijzigingen aan dit besluit.

Artikel 10, §3, werd aangepast in overeenstemming met de hogervermelde wijzigingen aan artikel 1.

Zoals de evaluatie 2018 aanbeveelt, werden er verder in artikel 10 wijzigingen aangebracht waardoor er in de verdeling van de subsidie explicieter wordt rekening gehouden met valorisatieoutput. Het maximumpercentage voor inkomsten uit klinische studies die mogen meetellen voor parameter 3 werd opgeheven.

Om tegemoet te komen aan de vraag om de inkomsten uit het lopend Europese Kaderprogramma ook in te brengen in de IOF-sleutel, werd er in artikel 10, §4 een nieuwe berekeningswijze voor parameter 4 opgenomen.

De nieuwe parameter 4 bevat het aandeel van de associatie in het geheel van de verworven contractinkomsten uit het lopende Europese Kaderprogramma en aangevuld met verworven contractinkomsten uit het laatst afgesloten Europese Kaderprogramma. De berekening van parameter 4 voor de associaties gebeurt volgens dezelfde werkwijze als de berekening van de hefboomparameter C3 voor de universiteiten die is beschreven in artikel 40/4 van het BOF-besluit.

Parameter 7 had al sinds 2011 een gewicht nul en werd opgeheven.

In artikel 11 worden de nieuwe waarden van de gewichten voor de parameters 1 tot 6 vermeld als percentage in plaats van voorheen als decimaal getal.

- Het gewicht van parameter 3 industriële contractinkomsten en licenties bleef ongewijzigd. De parameters 1 “doctoraatsdiploma’s” en parameter 2 “publicaties en

citaties” werden beiden verlaagd van 15% naar 5%. Deze aanpassing is bedoeld om bij te dragen aan het afnemen van de publicatiedruk bij de onderzoekers.

- Vervolgens werd het vrijgekomen gewicht verdeeld over de resterende parameters 4 tot en met 6. Het gewicht van parameter 4 “inkomsten uit Europese Kaderprogramma’s” nam toe van 10% naar 20%. De gewichten van parameter 5 “octrooien” en parameter 6 “spin-offs” stegen beiden van 15% naar 20%.

De artikelen 12 en 13 werden niet gewijzigd.

In artikel 14 werden technische actualisaties voor een gegarandeerd minimum voor alle associaties inzake de interfacesubsidie verwerkt.

In artikel 15 werd er met betrekking tot de maxima van reserveopbouw een aanvulling toegevoegd uit het uitvoeringsbesluit van het rekendecreet over de algemene regels inzake subsidiëring.

Aangezien er in de loop van 2019 mogelijk een budgetopstap was voor IOF-middelen, werd er een afwijking voorzien waardoor eenmalig de IOF toekomstige middelen die na afloop van het kalenderjaar 2019 niet zijn toegewezen, met behoud van bestemming, konden worden overgedragen naar de begroting van de associatie van het jaar 2020 voor een maximum van 50% van de in 2019 aan de associatie toegekende IOF-middelen. Zodoende zouden deze resterende IOF-middelen ook nog in de loop van 2020 volgens de geldende procedures van IOF door de associaties worden besteed.

In artikel 16 en artikel 17 werden de vereisten voor saldobetalingen in overeenstemming gebracht met de gewijzigde vereisten van rapportering vermeld in artikel 20 en artikel 20/1.

In artikel 18 werd de tekst geactualiseerd naar de Kaderregeling (Nr. 2014/C 198/01) van 27 juni 2014 betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie.

Mede door de afslanking van het korps van regeringscommissarissen en de vernieuwingen in de werking van het korps, werd in artikel 19 expliciet vermeld wat de huidige rol is van het bevoegde departement in het toezicht op de aanwending van de IOF- en Interfacesubsidie.

Informatieplicht (art. 20 en art.20/1)

In artikel 20 en artikel 20/1 werden de rapporteringsvereisten uitgebreid. Enerzijds ten gevolge van de uitgebreidere inhoud van het strategisch plan zoals vermeld in artikel 8 en anderzijds in het kader van administratieve vereenvoudiging en eenmalige bevraging van gegevens waarbij ernaar gestreefd wordt om het Flanders Research Information Space (FRIS) als primaire bron in te zetten in de onderzoeksverslaggeving wat betreft de rapportering over de inzet van de middelen voor onderzoek en innovatie.

In het kader van transparantie en goed bestuur wordt er nu ook gevraagd om te rapporteren over cumulatieve reserves en om in het IOF-reglement een omschrijving van het loopbaanbeleid voor de onderzoeksmandaten gefinancierd met IOF-middelen op te nemen. Daarnaast wordt verwacht dat het IOF-reglement ingebed wordt in het Charter Goed bestuur van de betrokken instellingen.

In de jaarlijkse rapportering dient de concrete samenstelling van de Industrieel Onderzoeksfondsraad, zo gepresenteerd te worden dat wordt aangetoond dat er aan de diversiteitscriteria vermeld in artikel 5 wordt voldaan.

Verder zijn er enkele technische aanpassingen ter verduidelijking van het rapporteringsjaar en wegens de opheffing van het IWT¹⁶ en het Vlaams Innovatienetwerk dat vervangen werd door respectievelijk VLAIO en het VLAIO Netwerk.

Monitoring en evaluatie (art. 21)

Omwille van de ontwikkelingen qua scope van de beleidsevaluaties en van de monitoring, werd artikel 21 geactualiseerd. In de toekomstige evaluaties zal eveneens de plaats van de subsidies ten opzichte van andere middelen voor onderzoek en innovatie worden onderzocht, alsook de hefboomwerking in termen van bijvoorbeeld het werven van andere financiering.

Daarnaast zullen de wetenschappelijke output en de resultaten op het vlak van economische valorisatie, met aandacht voor het Technology Readiness Level, de kwaliteit en volledigheid van de informatie over de besteding van de IOF- en de interfacesubsidie in FRIS en de mogelijkheden voor actualisatie van het juridisch kader worden opgenomen in het evaluatierapport.

Sinds de start van de evaluatiecel van het Departement EWI, verlopen de beleidsevaluaties volgens een gestandaardiseerde procedure, die beschikbaar is op de website van Departement EWI¹⁷. In artikel 21 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit wordt nu expliciet naar die procedure verwezen.

Slotbepalingen (art. 22-29)

In hoofdstuk VIII wordt er enkel in artikel 29 een wijziging aangebracht, nl. een actualisatie van de bevoegdheden van de minister.

3.2.2 Ontwikkelingen in de beleidscontext sinds de wijzigingen aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit

In 2019 trad de huidige Vlaamse Regering aan en zowel in het Regeerakkoord 2019-2024¹⁸ als in de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024¹⁹ worden de IOF vermeld. Specifiek stelt het Regeerakkoord 2019-2024 dat *“De afgelopen legislatuur verhoogden we de resultaatgerichtheid van het Bijzonder Onderzoeksfonds en het Industrieel Onderzoeksfonds, en legden we een nieuw accent inzake interdisciplinair onderzoek. We volgen de effecten van deze hervorming goed op en verhogen op termijn de ambitie inzake interdisciplinair onderzoek.”*²⁰.

In de Beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 worden de IOF enkel vermeld in relatie tot de rol die het onderzoeksportaal FRIS volgens de beleidsnota in de rapportering van de onderzoeksactoren ten aanzien van de overheid moet spelen en wordt met name gesteld dat *“In dat licht evalueren we de meerwaarde van bepaalde rapporteringsverplichtingen naar FRIS in het kader van BOF, IOF...”*.

¹⁶ Het IWT werd per 1 januari 2016 opgeheven en de bedrijfsgerichte processen ervan opgenomen in VLAIO. (De academisch gerichte processen werden opgenomen in het FWO).

¹⁷ Zie <https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/beleidsevaluaties/wat-beleidsevaluatie> en https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/bestanden/evaluatiekader_en_comm_strat_eval_dewi_sept_2020_fin.pdf.

¹⁸ Zie <https://www.vlaanderen.be/publicaties/regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2019-2024>.

¹⁹ Zie https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/beleidsnota_2019-2024_economie_wetenschapsbeleid_en_innovatie.pdf.

²⁰ De interfaceactiviteiten worden niet vermeld.

Sinds 2019 worden jaarlijks geen beleidsbrieven meer opgesteld, maar is overgestapt op (jaarlijkse) beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT). Behalve een inhoudelijke en financiële vooruitblik over het komende begrotingsjaar (“BBT begrotingsjaar”) wordt er ook inhoudelijk en financieel teruggeblikt op het afgelopen jaar (“BBT begrotingsuitvoering”) en verder zijn er ook begrotingsaanpassingen in de loop van het jaar die aldus worden gerapporteerd (“BBT begrotingsaanpassing”).

Hieronder volgt een overzicht van de inhoudelijke vermeldingen²¹ van de IOF en de interfaceactiviteiten de beleids- en begrotingstoelichtingen van de begrotingsjaren 2020, 2021 en 2022.

- In de beleids- en begrotingstoelichting (BBT) begroting 2020 worden de IOF en de interfacediensten vermeld onder de hoofding “Valoriseren van academische kennis van economisch en/of maatschappelijk nut” en wordt tevens aangegeven dat dit “subsidies [zijn] met als doel onderzoek aan de universiteiten te vermarkten, de brug te leggen tussen industrie en academisch onderzoek aan universiteiten en hogescholen.”
- In de beleids- en begrotingstoelichting begroting 2021 verschijnt de strategische doelstelling “Het gebruik van nieuwe kennis voor meer impact” met daaronder de hoofding “Valoriseren van academische kennis van economisch en/of maatschappelijk nut”. Hieronder wordt dan nader ingegaan op de IOF en op de interfaceactiviteiten en staat onder operationele doelstellingen te lezen:
 - *Iedere associatie heeft op basis van de vereisten van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit een strategisch plan 2019-2023 voor zijn IOF en interfaceactiviteiten opgesteld, met specifieke strategische en operationele doelstellingen en indicatoren op maat van de associatie.*
 - *Gestandaardiseerde rapportering van uitgebreidere data van output en besteding van de subsidie via FRIS.*

Het duo valorisatie-instrumenten voor de associaties, zijnde de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten, ondersteunt de universiteiten en de hogescholen in het uitbouwen van hun verbindende rol tussen het (toegepast) wetenschappelijk onderzoek en innovatie binnen hun kennisinstellingen enerzijds en de kennisdiffusie en valorisatie naar het Vlaamse economische en maatschappelijke weefsel, alsook strategische samenwerkingen met binnen- en buitenlandse partners, anderzijds.

We starten een dialoog tussen de bedrijfswereld (sectorfederaties, kleine en grote ondernemingen), maatschappelijke actoren en de kennisinstellingen (de quadruple-helix-aanpak) over manieren om een vraaggedreven (‘Flipped’) ‘Technology Transfer’ aan te wakkeren. We willen tot experimenten komen waarbij de onderzoeksvraag in samenspraak met ambitieuze ondernemers, vanuit de markt en/of vanuit maatschappelijke noden kan geformuleerd worden.

Complementair hieraan is ‘Blikopener’, het project waarmee de hogescholen, een kennis- en technologietransfer service op maat van de kmo’s en maatschappelijke actoren uitbouwen.

²¹ De BBT’s bevatten uiteraard ook budgettaire vermeldingen ter zake, maar deze zijn niet opgenomen in dit plan van aanpak.

We werken aan impactindicatoren voor IOF en de TTO's die consistent zijn met de uitbouw van het Vlaamse innovatie-ecosysteem.

- In de beleids- en begrotingstoelichting begroting 2022 verschijnt de strategische doelstelling “Tot de internationale top behoren in het valoriseren van kennis” en wordt de toelichting bij het inhoudelijk structurelement (ISE) “Valorisatie onderzoeksresultaten” wat ruimer ingevuld dan in de vorige BBT's het geval was²²: *“In dit ISE ligt de focus op het valoriseren van academische kennis tot economisch en/of maatschappelijk nut. Tevens zorgt innovatie die de markt bereikt voor een sterke economisch positie, wat leidt tot een verhoging van de inkomsten en welvaart.*

De Vlaamse overheid stimuleert de valorisatie van onderzoeksresultaten aan de universiteiten en hogescholen o.a. via de subsidies aan de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) van de vijf associaties en deze voor hun interfaceactiviteiten.”

Vervolgens gaat BBT 2022 verder met de operationele doelstellingen:

Iedere associatie heeft, op basis van de vereisten in het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit van 2019, een strategisch plan 2019-2023 voor hun IOF en interfaceactiviteiten opgesteld.

Het actieplan 2019-2023 van TTO-Flanders, de koepel voor samenwerking tussen de interfacediensten van de associaties onderling, bevat eveneens acties voor samenwerking met het VLAIO Netwerk.

Gestandaardiseerde rapportering van uitgebreidere data van output en besteding van de subsidie via FRIS.

We zetten de dialoog verder tussen de bedrijfswereld (sectorfederaties, kleine en grote ondernemingen), maatschappelijke actoren en de kennisinstellingen (de quadruple-helix-aanpak) over manieren om een vraaggedreven ('Flipped') 'Technology Transfer' verder aan te wakkeren. We willen tot experimenten komen waarbij de onderzoeksvraag in samenspraak met ambitieuze ondernemers, vanuit de markt en/of vanuit maatschappelijke noden kan geformuleerd worden.

We werken aan impactindicatoren voor IOF en de TTO's die consistent zijn met de uitbouw van het Vlaamse innovatie-ecosysteem.

Concrete realisaties van valorisatie van kennis in de associaties worden via “TTO-succesverhalen” samen met “Blikopenerfilmmpjes” op de nieuwspagina van het FRIS-onderzoeksportaal met het brede publiek gedeeld.

Een andere belangrijke ontwikkeling betreft de Vlaamse Brede Heroverweging (VBH) die in 2021 werd uitgevoerd en die voor wat het beleidsdomein EWI betreft, uiteraard ook betrekking had op instrumenten voor de financiering van onderzoek, waaronder de IOF en interfaceactiviteiten. Dit project beoogde een grondige uitgavendoorlichting (spending review) en waar relevant een doorlichting van de kostendekkingsgraden binnen de Vlaamse begroting, met als doel de kwaliteit van de publieke financiën te verbeteren op vlak van efficiëntie en effectiviteit. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen ter zake en voor alle beleidsdomeinen zijn publiek beschikbaar²³ en specifiek wat het beleidsdomein EWI betreft, is het geheel van het resultaat van de oefening

²² In de BBT 2021 werd enkel vermeld “Onder dit ISE vallen onder andere de subsidies aan de Industriële Onderzoeksfondsen van de vijf associaties en deze voor hun interfaceactiviteiten.”

²³ <https://fin.vlaanderen.be/de-vlaamse-brede-heroverweging-vbh/>

beschikbaar op de EWI-website²⁴. Op basis van de ervaringen met VBH is het de bedoeling om in Vlaanderen op regelmatige basis spending reviews op te zetten.

Verder zijn ook de ontwikkelingen op EU-niveau die een impact hebben of zullen hebben op de verdere uitbouw van de IOF en van de interfaceactiviteiten belangrijk. Recent nog stelde de Europese Commissie (EC) nl. nieuwe richtlijnen “Kennisvalorisatie” voor die bedoeld zijn om het valorisatiebeleid van lidstaten en organisaties te versterken²⁵. De Commissie roept lidstaten en organisaties binnen kennisecosystemen hierbij op aan de slag te gaan met het implementeren van deze richtlijnen voor kennisvalorisatie. Dit Commissievoorstel voor een Raadsaanbeveling met niet-bindende valorisatierichtlijnen, moet er nl. voor zorgen dat onderzoeks- en innovatieresultaten op een efficiënte manier worden omgezet in duurzame producten en diensten die de maatschappij ten goede komen.

Deze richtlijnen kaderen in het geheel van acties met betrekking tot de Europese Onderzoeksruimte²⁶ en zijn het eerste resultaat onder ERA-actie 7 “Kennisvalorisatie”. Binnen deze ERA-actie 7 worden er aanvullend nog twee praktische instrumenten ontwikkeld nl. de “*Code of Practice for the smart use of intellectual assets*” en de “*Code of Practice on standardisation for researchers*”.

De ERA-acties zijn in het algemeen een belangrijk aandachtspunt en behalve bovenstaande ERA-actie 7, zijn ook ERA-acties 3 en 4 in deze context van belang. ERA-actie 3 heeft betrekking op de hervorming van “research assessment” en dit van het niveau van de individuele onderzoeker tot op het regionale of nationale niveau en ERA-actie 4 betreffende het promoten van attractieve onderzoekscarrières in het algemeen, en het subthema “intersectorale mobiliteit” ervan, dat nauw aansluit bij valorisatie, kennistransfer en innovatie.

Tot slot valt te vermelden dat het Departement EWI in de periode juni-juli 2022 een bevraging heeft laten uitvoeren bij (voormalige) onderzoekers werkzaam in Vlaanderen en/of Brussel²⁷ die onder meer betrekking had op onderzoeksfinanciering en op de onderzoekscarrière. Deze bevraging valt enerzijds te beschouwen als een “systeembevraging” en is vanuit dat oogpunt vergelijkbaar met de onderzoekersbevraging die het departement in 2018 heeft georganiseerd in het kader van de systeemevaluatie onderzoeksfinanciering die toen heeft plaatsgevonden²⁸. Anderzijds is de inhoud van de onderzoekersbevraging 2022 – en dit omwille van de evolutie in de beleidscontext sinds 2018 – anders dan de eerdere bevraging en bovendien is de onderzoekersbevraging 2022²⁹ ook opgezet ter ondersteuning van een aantal evaluaties die in 2023 moeten plaatsvinden. Het betreft onder meer de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten.

²⁴ <https://www.ewi-vlaanderen.be/nieuws/vlaamse-brede-heroverweging-binnen-het-beleidsdomein-ewi-naar-een-integrale-duurzame-vlaamse>

²⁵ Zie [New guidelines for knowledge valorisation in research and innovation \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0391&from=EN) en <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0391&from=EN>.

²⁶ Zie ook

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/ec_rtd_era-policy-agenda-2021.pdf.

²⁷ En dit bij organisaties die onderzoeksfinanciering vanuit Vlaanderen (hebben) ontvangen.

²⁸ Deze bevraging was gekoppeld aan de tevredenheidsbevraging die in 2018 heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de evaluatie 2018 van het FWO en was gericht naar alle onderzoekers die in de periode 2012-2017 een aanvraag voor financiering bij het FWO hadden ingediend.

²⁹ Deze bevraging werd aangeboden via een open link die via diverse actoren/partners in het W&I-landschap werd verspreid naar de onderzoekers werkzaam in hun organisatie/instelling. Respondenten konden ook meegeven of ze bereid zijn deel te nemen aan een focusgroep ter verdieping van de enquêteresultaten.

De resultaten van de onderzoekersbevraging 2022 kunnen worden verdiept via het opzetten van focusgroepen en kunnen ook worden aangewend bij de exploratie van de systeemdimensie van onder meer de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten³⁰.

3.2.3 Overzicht van de middelen voor de IOF en interfaceactiviteiten in de periode 2018-2022

Tabel 1 geeft een overzicht van de middelen die in de periode 2018-2022 werden vrijgemaakt voor de IOF en de interfaceactiviteiten.

<i>(in miljoen euro)</i>	2018	2019	2020	2021	2022 (BO)	2022 (09/2022)
IOF - Industriële Onderzoeksfondsen	32,896	51,709	51,855	52,311	53,190	55,274
Subsidie aan de universitaire interfacediensten	2,920	4,529	4,494	4,494	4,494	4,494
Eindtotaal	35,816	56,238	56,349	56,805	57,684	59,768
<i>Bron: Speurgids 2022, BBT's en Orafin</i>						

Tabel 1 - Overzicht middelen IOF en interfaceactiviteiten 2018-2022³¹

³⁰ De bevraging bevatte een aantal generieke vragen over financieringsinstrumenten voor onderzoek en specifieke vragen over een aantal van deze instrumenten, waaronder de IOF.

³¹ "BO" staat voor begrotingsopmaak.

4 Doelstellingen van de evaluatie en beoogde resultaten

4.1 Uitgangspunten voor evaluaties

In de beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 wordt in het kader van de doelstelling “een beleid gedreven door feiten en cijfers” het engagement aangegaan om de evaluatie-agenda van het departement nauwgezet uit te voeren. Hierbij wordt gespecificeerd dat de proportionaliteit van de evaluatie-aanpak in functie van de omvang van de betrokken organisaties en budgetten bekeken zal worden met het oog op de efficiënte besteding van tijd en middelen.

Dit engagement werd door de evaluatiecel van het Departement EWI geconcretiseerd in de eigen beleidsplanning voor de periode 2020-2024 en in een visienota inzake de rationalisatie van de evaluaties³².

In deze documenten werden ook een aantal uitgangspunten uitgetekend voor de uit te voeren evaluaties die thans worden gehanteerd. Deze uitgangspunten³³ zijn:

1. Alle evaluatiebepalingen uit de regelgeving (dus o.a. het W&I-decreet en het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit) moeten aan bod komen.
2. Er wordt gestreefd naar evolutie in de evaluatie (geen “platgetreden paden”).
3. De geplande evaluatie beoogt een goed evenwicht tussen het ex-post- en het ex-antegedeelte ervan. Vanuit die optiek zal er meer dan bij voorgaande evaluaties aandacht besteed worden aan het ex-antelukkig³⁴.
4. Een systeembenadering zal ingebracht worden waar mogelijk/nuttig. In eerste instantie wordt uitgegaan van het W&I-systeem en de doelstellingskaders waarin dit is ingebed.

Daarnaast dient elke evaluatie ruimer te worden opgevat dan in de relevante stukken is aangegeven en moet de evaluatie bovendien rekening houden met de beleidsontwikkelingen en de evolutie in de beleidscontext en dit op verschillende (beleids)niveaus.

Tevens dient rekening te worden gehouden met de Brede Vlaamse Heroverweging (VBH - cf. sectie 3.2.2). Enerzijds zijn dit project en de analyses en rapporten die eruit voortvloeiden van belang als informatiebronnen voor deze evaluatie. Anderzijds dienen de evaluatieresultaten ook input te kunnen leveren voor toekomstige uitgavedoorlichtingen. Het is immers de bedoeling op basis van de ervaringen met VBH in Vlaanderen op regelmatige basis uitgavedoorlichtingen op te zetten.

4.2 Doelstellingen, hoofdlijnen en beoogde resultaten van de evaluatie 2023 van de IOF en van de interfaceactiviteiten

4.2.1 Doelstellingen

De doelstellingen van (vooral het ex-postlukkig van) de geplande evaluatie staan vermeld in §1 van artikel 21 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit (zie ook sectie 2.1), meer bepaald “[*het evalueren van*] het beheer van en de activiteiten waarvoor de [IOF- en interfaceactiviteiten-] subsidies worden ingezet. Dat gebeurt met oog voor de doelstelling van de subsidie [zoals vermeld in het W&I-decreet].”. In diezelfde paragraaf van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit worden

³² Dit betreft interne documenten van het Departement EWI.

³³ De eerste twee uitgangspunten waren voordien ook al geldig, maar worden hier ter herinnering hernomen.

³⁴ Dit zou het ex-postlukkig in principe ook lichter moeten maken.

ook de elementen aangegeven die nader dienen te worden onderzocht, waarbij zowel elementen die betrekking hebben op het ex-postluik van de evaluatie als op het ex-anteluik ervan worden genoemd.

In onderhavig plan van aanpak is de geplande evaluatie uitgewerkt, minstens rekening houdend met wat hierboven is vermeld, maar verder komen in de evaluatie ook nog andere elementen aan bod.

Zoals eerder aangegeven in sectie 4.1 is het de bedoeling om evolutie in de evaluatie te brengen. Dit geldt ook voor de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten die al meerdere keren werden geëvalueerd, nl. in 2013 en in 2018. Daarenboven vond in 2018 parallel hieraan ook een systeemevaluatie met betrekking tot onderzoeksfinanciering plaats die van belang is in deze context. Aandachtspunten in de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten zijn uiteraard de wijzigingen in de regelgeving betreffende deze instrumenten en de (evoluerende) beleidscontext, met inbegrip van de beleidsontwikkelingen op de opeenvolgende beleidsniveaus (cf. systeemblik). Verder zijn het de interfacediensten van de associaties die instaan voor de ondersteuning ten aanzien van de IOF - zoals vermeld in art. 5. §1 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit - en voor de organisatie van de interfaceactiviteiten ook al is dit laatste niet expliciet vermeld in de regelgeving. De werking van de interfacediensten vormt dan ook een aspect van de geplande evaluatie.

Daarnaast is het van belang om te vermelden dat Audit Vlaanderen in 2021 een audit met betrekking tot het proces “Ondersteuning van de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten” heeft uitgevoerd. Deze procesaudit werd in november 2021 gefinaliseerd en één van de genoemde verbeterpunten in het eindrapport ter zake, heeft betrekking op de planning voor de uitvoering van deze evaluatie en dit met het oog op eventuele aanpassingen aan de regelgeving, volgend op de evaluatie. (Zie ook sectie 7.2.5).

Een specifieke aanpak voor de evaluatie 2023 van de IOF en van de interfaceactiviteiten is dan ook aangewezen met minstens een terugblik op de vorige evaluatie die in 2018 werd uitgevoerd.

4.2.2 Evaluatiedimensies

De geplande evaluaties worden opgezet vanuit meerdere dimensies:

- Ex post en ex ante.
- Intern (vanuit het oogpunt van het evaluatievoorwerp zelf) en extern (vanuit het oogpunt van de stakeholders/doelgroepen/klanten/andere actoren, met onder meer de Vlaamse beleidsmakers als belangrijke stakeholder).
- Generiek en specifiek. Uit de regelgeving volgt impliciet dat de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten zowel een generiek luik als een specifiek luik omvat. Het generiek luik heeft vooral betrekking op het beleidskader, de regelgeving en andere generieke aspecten van zowel de IOF als de interfaceactiviteiten, terwijl het specifiek luik betrekking heeft op elk van de associaties afzonderlijk.
- Op zich en vanuit het systeemperspectief. Dit laatste betekent onder meer rekening houdend met andere actoren/instrumenten (onder meer betreffende wetenschappelijk onderzoek in het algemeen en strategisch basisonderzoek en toegepast onderzoek in het bijzonder) en dit op verschillende beleidsniveaus en hun doelstellingenkaders (in eerste instantie het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (hierna genoemd het W&I-beleidskader) en

de hieraan verbonden beleidsdoelstellingen en vervolgens – waar relevant – van de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen waarin het W&I-beleidskader is ingebed)³⁵.

- Regionaal, nationaal en internationaal.

Deze evaluatiedimensies moeten doorheen het geheel van de evaluatie aan bod komen, maar worden niet altijd expliciet vermeld.

4.2.3 Hoofdpijnen van de evaluatie

Zoals in sectie 4.2.1 al werd verduidelijkt, zal de evaluatie van 2023 van de IOF en van de interfaceactiviteiten ruimer worden opgevat dan wat strikt in de regelgeving is aangegeven en zal deze evaluatie zich zowel op het verleden als op de toekomst richten, waarbij een goed evenwicht tussen beide delen zal worden nagestreefd. Hieronder worden de hoofdpijnen/aandachtspunten voor deze beide onderdelen van de geplande evaluatie weergegeven.

4.2.3.1 Ex-postevaluatie

Dit deel van de evaluatie dat in hoofdzaak gericht is op de periode 2018-2022/2023 moet behalve de reguliere elementen zoals vermeld in sectie 2.1, ook volgende elementen omvatten:

- Evolutie ten opzichte van de voorgaande evaluatie (2018) van de IOF en interfaceactiviteiten (o.m. in termen van werking, organisatie, personeelsbeleid en loopbaanbeleid voor de onderzoeksmandaten gefinancierd met IOF-middelen, valorisatiestrategie, enz. en dit onder meer uitgaande van de conclusies en aanbevelingen van de vorige evaluatie), zowel generiek als specifiek.
- Impact/gevolgen voor de associaties van de wijzigingen aan de regelgeving die in 2019 (en later) werden doorgevoerd en van de evoluerende beleidscontext.
- Impact en gevolgen van diezelfde wijzigingen aan de regelgeving voor de beleidsvorming en de eigenlijke werking van en organisatie ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten, voor de verdeling van de subsidies, enz. en dit vanuit beleids- en administratief oogpunt.
- Resultaten en impact met betrekking tot IOF en interfaceactiviteiten, onder meer in termen van output en valorisatie, met in het bijzonder aandacht voor kwalitatieve elementen, zoals welk onderzoek welke valorisatie heeft opgeleverd (bv. patenten, succesverhalen, samenwerkingen, enz.), de voorziene en gerealiseerde wetenschappelijke, economische en maatschappelijke impact van projecten, enz. maar ook in termen van Technology Readiness Level.
- Plaats en rol van de instrumenten IOF en interfaceactiviteiten en de hieraan verbonden subsidies ten opzichte van andere (Vlaamse) instrumenten/kanalen voor onderzoeksfinanciering die onder meer gericht zijn op strategisch basisonderzoek en/of toegepast onderzoek en/of ten opzichte van instellingen of structuren die strategisch basisonderzoek of toegepast onderzoek uitvoeren met het oog op valorisatie. Bijzondere aandacht hierbij voor Blikopener.
- Werking en governance, met onder meer aandacht voor:

³⁵ Hiermee worden achtereenvolgens bedoeld: het EWI-beleidskader, het Vlaamse beleid(skader), Vizier 20230, Visie 2050, federaal beleidskader (indien van toepassing), EU-kader en -beleid en internationaal beleidskader.

- Strategiebepaling en realisatie doelstellingen;
- Personeelsplan met invulling van de IOF-mandaten en van het interfacepersoneel (bv. verdeling over types, genderspreiding, enz.);
- Diversiteitsverdeling bij spin-offs, starters, patentaanvragers/-houders, promotoren IOF-projecten en indien mogelijk ook voor industriële onderzoekscontracten, enz.);
- Invulling van de genderdimensie in de inhoud van de onderzoeksprojecten;
- Dienstverlening voor en samenwerking met bedrijven en hierbij ook aandacht voor de invulling van het aspect “Flipped Technology Transfer” en dit bv. in vergelijking met binnen- en buitenlandse voorbeelden;
- Onderlinge samenwerking/afstemming met en complementariteit tussen de associaties onderling met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten en het VLAIO Netwerk;
- Financiële aspecten, waaronder aanwending middelen en dit onder meer in functie van efficiëntie en effectiviteit, maar ook de gerealiseerde hefboom, bv. IOF-projecten die leiden tot patenten en/of spin-offs, aantal patenten dat leidt tot licentieovereenkomsten, enz.;
- De mate waarin de hogescholen betrokken worden/zijn bij het onderzoek gefinancierd door de IOF en bij de interfaceactiviteiten;
- Rapporteringsverplichtingen (algemeen, bij wijze van de gestandaardiseerde rapporteringsfiches en ten aanzien van FRIS).
- Inpassing in en bijdragen aan de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen (W&I, EWI, Vlaams beleid, Visie 2050, Vizier 2030, EU-beleid, internationaal) – systeem-blik.

4.2.3.2 Ex-ante-evaluatie

Het ex-antelook van deze evaluatie is even belangrijk als het ex-postluik ervan evaluatie en heeft minstens betrekking op de periode 2024-2028. Dit luik van de evaluatie beoogt een maximaal leereffect voor alle betrokken partijen³⁶ en zal onder meer gebaseerd zijn op een SWOT-analyse betrokken op het ex-postluik van de evaluatie en verder onder meer steunen op de toekomstplannen van de associaties (cf. het ontwerp van strategisch plan/beleidsplan oftewel het ex-antelook van de zelfevaluatie die de associaties als onderdeel van deze evaluatie moeten opstellen) en van de Vlaamse overheid. Tevens dient dit luik van de evaluatie ook gekaderd te worden in de opeenvolgende (beleids)systemen en hun doelstellingenkaders.

Dit luik van de evaluatie heeft onder meer aandacht voor (en dit telkens zowel vanuit het oogpunt van het evaluatievoorwerp/de evaluatievoorwerpen zelf als vanuit beleidsoogpunt):

- Inzetten op beter/efficiënt/effectief gebruik van de middelen ten behoeve van het beleid.
- Inhoudelijke werking van de associaties ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten in functie van opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen, met aandacht voor:
 - Strategiebepaling, met als aandachtspunten onder meer de dienstverlening, samenwerking, betrokkenheid hogescholen, enz.
 - Beoogde resultaten en impact (onder meer “paden naar maatschappelijke impact”, maar ook wetenschappelijk en economisch).

³⁶ De associaties zelf, maar ook de Vlaamse overheid in het algemeen en het beleidsdomeinen EWI en haar beleidsmakers in het bijzonder.

- Toekomstige governance en aansturing (i.h.b. onderlinge afstemming, samenwerking, externe opvolging (o.m. rapportering, met ook kwalitatieve indicatoren en impactindicatoren (voor IOF en TTO's), enz.)).
- Toekomstige positionering van de instrumenten IOF en interfaceactiviteiten en dit onder meer in relatie tot andere (Vlaamse) instrumenten/instellingen/financieringsbronnen, enz.
- Verdere uitwerking van het "Flipped Technology Transfer"-concept.
- Toekomstige inpassing in en bijdragen aan de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen (W&I, EWI, Vlaams beleid, Visie 2050, Vizier 2030, EU-beleid, internationaal) – systeemblik.

4.2.4 Beoogde resultaten van de evaluatie

Als resultaten van de evaluatie worden minstens verwacht:

1. Analyse en beoordeling van (minstens) de periode 2018/2019 tot op vandaag in termen van:
 - a) De mate waarin en de wijze waarop de associaties de vooropgestelde doelstellingen en de strategische plannen (in de periode 2018/2019-2022) hebben gehaald of hebben uitgevoerd of dit zullen doen tegen het einde van 2023.
 - b) De mate waarin en de wijze waarop de regelgeving werd toegepast en de mate waarin en de wijze waarop de middelen werden aangewend voor de realisatie van de doelstellingen vermeld in betreffende regelgeving.
 - c) De werking en governance t.a.v. de IOF en de interfaceactiviteiten (zowel intern als extern), met bijzondere aandacht voor de werking van de specifiek in te stellen organen en de ondersteunende rol van de interfacediensten, de strategievorming, de inzet van de beschikbare middelen, de hefboomwerking, gender- en diversiteitsaspecten, de betrokkenheid van de hogescholen, de rapportering (onder meer via FRIS), de dienstverlening voor en de samenwerking met bedrijven (met aandacht voor het "Flipped Technology Transfer"-concept), enz.
 - d) De rol, positie en meerwaarde van zowel de IOF, de interfaceactiviteiten als de interfacediensten in het ruime beleidskader en t.a.v. andere financieringskanalen en/of beleidsinstrumenten (voor onderzoek en innovatie).
 - e) De impact/gevolgen van de wijzigingen aan de regelgeving sinds 2019 en van de evoluerende beleidscontext op alle vlakken.
 - f) De prestaties, resultaten en impact van de IOF-middelen, de interfaceactiviteiten en interfacediensten en dit op verschillende vlakken (wetenschappelijk, economisch, maatschappelijk en beleidsmatig, met bijzondere aandacht voor de wetenschappelijke output, de economische valorisatie en het Technology Readiness Level) en verder zowel lokaal, regionaal als internationaal.
 - g) Onderlinge samenwerking/afstemming met en complementariteit tussen de associaties onderling met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten en het VLAIO Netwerk.
 - h) De evolutie (o.m. in termen van werking, organisatie, personeelsbeleid o.a. het loopbaanbeleid voor de onderzoeksmandaten gefinancierd met IOF-middelen, valorisatiestrategie, enz.) die de IOF, de interfaceactiviteiten en de interfacediensten sinds de vorige evaluatie hebben doorgemaakt en in het bijzonder de wijze waarop

rekening werd gehouden met de conclusies en aanbevelingen van de vorige evaluatie (generiek en specifiek).

- i) Systeemblik: inpassing in en bijdrage tot de doelstellingenkaders op verschillende niveaus (Vlaamse W&I-beleid, EWI-beleid, Vlaams beleid, Visie 2050 en Vizier 2030, Regional Innovation Scoreboard, EU-doelstellingen (waaronder de Green Deal, Digital, Inclusive Society, enz.) en de Grand Challenges).
2. Analyse en beoordeling ten aanzien van minstens de periode 2024-2028 en dit wat betreft:
 - a) De toekomstplannen van de associaties in termen van:
 - i. Doelstellingen, ambities en prestaties.
 - ii. Wetenschappelijke, technologische, economische en maatschappelijke ambities en vooropgestelde paden naar impact.
 - iii. Toekomstige werking, aansturing en opvolging.
 - iv. Financiële implicaties.
 - b) Toekomstplannen associaties (generiek en specifiek) versus Vlaamse beleidsambities voor de toekomst.
 - c) Toekomstige rol, positie en meerwaarde van de IOF en de interfaceactiviteiten en dit onder meer in relatie tot andere (Vlaamse) instrumenten/instellingen/financieringsbronnen, enz.
 - d) De (wijziging/actualisatie van de) regelgeving;
 - e) Systeemblik: toekomstige inpassing in en bijdrage tot de doelstellingenkaders op verschillende niveaus (Vlaamse W&I-beleid, EWI-beleid, Vlaams beleid, Visie 2050 en Vizier 2030, Regional Innovation Scoreboard, EU-doelstellingen (waaronder de Green Deal, Digital, Inclusive Society, enz.) alsook de Europese ontwikkelingen op het vlak van kennisvalorisatie, research assessment en attractieve onderzoekscarrières o.a. via “intersectorale mobiliteit” (zie ook sectie 3.2.2)) en de Grand Challenges).

3. Conclusies en aanbevelingen.

De evaluatie 2023 van de IOF en van de interfaceactiviteiten moet leiden tot een eindrapportering waarin conclusies en aanbevelingen betreffende de toekomst zijn opgenomen en de resultaten van deze evaluatie zullen meegenomen worden bij de toekomstige beleidsvorming (op de onderscheiden niveaus) wat betreft de IOF en de interfaceactiviteiten.

5 Krijtlijnen en draagwijdte van de evaluatie

5.1 Inhoudelijk en tijds kader

De evaluatie 2023 van de IOF en van de interfaceactiviteiten moet – zoals ook blijkt uit hoofdstuk 4 hierboven – ruimer te worden opgevat dan wat strikt genomen is aangegeven in de relevante regelgeving (W&I-decreet, IOF- en interfaceactiviteitenbesluit, enz.) en bovendien moet de evaluatie rekening houden met de beleidsontwikkelingen en de evolutie in de beleidscontext en dit op verschillende (beleids)niveaus.

De inhoudelijke elementen van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten werden in grote lijnen opgesomd in de doelstellingen en de verwachte resultaten ervan die in sectie 4.2 werden geschetst en worden verder verduidelijkt in hoofdstuk 6.

Het geheel van de evaluatie dient uiterlijk tegen 31 mei 2023 te zijn voltooid.

5.2 Evaluaties van andere financieringsinstrumenten voor onderzoek

De evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten zal parallel verlopen met deze van een aantal andere financieringsinstrumenten voor onderzoek, met name de evaluatie van de Bijzondere Onderzoeksfondsen en deze van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO). Deze drie evaluaties zullen in dezelfde periode worden uitgevoerd en elk van deze evaluaties – en dus ook de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten – zal rekening moeten houden met de andere evaluaties en dit zowel vanuit inhoudelijk als praktisch oogpunt.

5.3 Input van (de vertegenwoordigers van) de evaluatievoorwerpen

De evaluatie zal onder meer gebruik maken van zelfevaluaties opgesteld door de betrokken associaties, die telkens zullen bestaan uit een ex-postluik en een ex-anteluik, maar ook een generiek en specifiek luik zullen omvatten. Het generieke deel heeft betrekking op de associatieoverstijgende elementen, terwijl in het specifieke luik de accenten eigen aan de associatie in kwestie aan bod kunnen komen.

Deze zelfevaluatie(s) kunnen opgesteld worden op basis van een richtlijn/leidraad aangereikt door (de evaluatiecel van) het Departement EWI. Deze richtlijn/leidraad omvat een aantal hoofdthema's die betrekking hebben op het verleden en op de toekomst en wordt in detail weergegeven als Bijlage 1.

Er werd met de associaties afgesproken dat de verwachte zelfevaluatie zal opgeleverd worden conform de voorziene timing. Deze timing wordt weergegeven in sectie 7.2.5.

Verder dient zowel bij de uitvoering van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten als bij het opstellen van de verwachte zelfevaluatie(s) ook telkens de systeemdimensie in rekening te worden gebracht (cf. ook secties 4.2.2, 4.2.3 en 4.2.4).

6 Evaluatieluiken

Rekening houdend met de hogervermelde doelstellingen en beoogde resultaten van de evaluaties (zie hoofdstuk 4), dient de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten minstens te bestaan uit onderstaande evaluatieluiken. De gekozen evaluatieonderwerpen (per luik) zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden. Overlappingsen tussen de luiken zijn dan ook niet uitgesloten.

Verder heeft de evaluatie ook betrekking op de interfacediensten. Tevens is het belangrijk om er rekening mee te houden dat de evaluatie vanuit verschillende invalshoeken en niveaus (minstens associatieniveau, niveau van het samenwerkingsverband met de andere associaties, niveau Vlaams beleid) dient te worden bekeken en dan ook wordt opgezet vanuit de evaluatiedimensies die in sectie 4.2.2 werden onderscheiden.

Behalve de ex-post- en ex-antedimensies die expliciet worden weergegeven in de afzonderlijke onderdelen van de evaluatie (zie de delen hierna), lopen de genoemde dimensies doorheen alle onderscheiden evaluatieluiken en worden ze enkel geëxpliciteerd waar nuttig en relevant.

Verder is het ook de bedoeling dat de evaluatie voldoende aandacht heeft voor de vorige evaluaties (nl. de evaluatie 2018 van de IOF en van de interfaceactiviteiten én de systeemevaluatie onderzoeksfinanciering van 2018), de mate waarin en op welke wijze rekening werd gehouden met de conclusies en aanbevelingen uit deze evaluaties (en dit zowel door de beleidsmakers als door de associaties) en waarom (niet), wat daaruit werd geleerd en geïmplementeerd en waarom (niet) en de evolutie die sinds het afronden van deze evaluaties kan worden vastgesteld. Dit aspect wordt in de evaluatieluiken die hierna worden uitgewerkt ook niet expliciet vermeld, maar dient wel te worden meegenomen bij de uitvoering ervan.

Tot slot dient bij de uitvoering van de evaluatie ook aandacht te zijn voor “aanpalende evaluaties”, zoals bijvoorbeeld van andere financieringsinstrumenten (BOF, FWO, enz.) als element van de systeemdimensie die in de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten moet worden meegenomen.

6.1 Ex-postluik van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten

6.1.1 *Evaluatie van de beleidsplanning en -realisatie/Rol, positie en meerwaarde van de IOF en van de interfaceactiviteiten*

Om de eigen missie, doelstellingen en activiteiten in het kader van de IOF- en interfacefinanciering - en dit rekening houdend met de geldende regelgeving – vorm te geven, hebben de associaties strategische plannen opgesteld voor de periode 2019-2023 die werden goedgekeurd door de bevoegde minister en die gebaseerd moeten zijn op de toepassing van de regelgeving (W&I-decreet, IOF- en interfaceactiviteitenbesluit).

Zowel de strategische beleidsplanning van de associaties met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten als de uitvoering, eventuele bijstelling en realisatie ervan en dit rekening houdend met onder meer de evoluties in de beleidscontext, dienen in dit deel van de evaluatie geanalyseerd en beoordeeld te worden (interne blik). Dit alles dient ook te worden uitgewerkt tegen de achtergrond van de beleidscontext en het systeem/de systemen waarin de associaties waren en zijn ingebed. Hierbij wordt trapsgewijs uitgegaan van het Vlaamse W&I-systeem (en -

beleid(splannen) en de geldende regelgeving) met zijn actoren, instrumenten, programma's³⁷ en doelstellingenkaders, het EWI-beleid, Vlaamse beleid en de hierbij horende actoren, instrumenten en doelstellingenkaders (cf. Visie 2050, Vizier 2030 en het Regional Innovation Scoreboard (RIS)), het EU-beleid en -doelstellingen (waaronder de Green Deal, Digital, Inclusive Society, enz.), de ontwikkelingen op het vlak van kennisvalorisatie, research assessment, het promoten van attractieve onderzoekscarrières, o.a. via "intersectorale mobiliteit" (zie ook sectie 3.2.2))³⁸ en de globale doelstellingen (o.a. Grand Challenges). Er wordt met andere woorden ook verwacht dat voor de beschouwde periode wordt nagegaan in welke mate de vooropgestelde strategieën en de hieraan verbonden strategische doelstellingen pasten in en hebben bijgedragen tot de doelstellingen van de eerder vermelde (beleids)niveaus (externe blik of de IOF en de interfaceactiviteiten zoals opgezet door de associaties gezien binnen de vermelde systemen) en dit in relatie tot de andere relevante actoren en instrumenten binnen deze niveaus. Specifieke aandacht dient hierbij ook te worden besteed aan het samenwerkingsverband van de associaties wat betreft de IOF en de interfaceactiviteiten.

Andere aandachtspunten wat betreft de analyse en beoordeling van de beleidsplanning en -realisatie zijn onder meer het voeren van een coherent personeelsbeleid (in het algemeen en wat betreft het loopbaanbeleid voor de onderzoeksmandaten gefinancierd met IOF-middelen in het bijzonder) en diversiteitsbeleid, de verplichtingen met betrekking tot open data (o.m. onder de vorm van participatie in FRIS en de "Flemish Open Science Board" (FOSB)³⁹) en op het vlak van wetenschapscommunicatie, enz. Verwacht wordt dat ook deze aspecten worden geanalyseerd en beoordeeld, evenals de rol en bijdrage van zowel de IOF-raad als de interfacediensten aan de strategiebeoordeling/beleidsvorming en -realisatie, de eventuele wisselwerking tussen beide, dit alles met het oog op het optimaliseren van de werking, de resultaten en de impact en hoe men op het terrein met de adviezen van de IOF-raad is omgegaan en/of heeft geïmplementeerd.

Specifieke aandacht dient ook te gaan naar de doelstellingen die betrekking hebben op de realisatie van maatschappelijke impact, waarbij dit laatste ruimer dan enkel (activiteiten betreffende) wetenschapscommunicatie dient te worden geïnterpreteerd, en bv. ook aspecten als maatschappelijke innovatie, oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen, enz. worden onderzocht en beoordeeld.

Behalve een analyse en beoordeling van de bijdragen die de associaties via de IOF en de interfaceactiviteiten hebben geleverd aan de realisatie van de (evoluerende) beleidsdoelstellingen (Vlaams/ruimer), dient ook te worden onderzocht in welke mate en hoe zowel de doelstellingen met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten zoals neergelegd in de regelgeving als de eigen beleidsdoelstellingen werden gerealiseerd of verwacht mag worden dat deze gerealiseerd zullen worden tegen het eind van 2023 en eventueel waarom (niet).

Specifiek aandachtspunt in dit evaluatieluik is de impact van de wijzigingen aan de regelgeving die vanaf 2019 werden doorgevoerd op zowel de beleidsplanning als -realisatie van de associaties wat betreft de IOF en de interfaceactiviteiten als op de andere elementen vermeld in dit luik.

³⁷ Onder meer maar niet alleen ten opzichte van andere instrumenten en/of programma's gericht op strategisch basisonderzoek en toegepast onderzoek en/of ten opzichte van instellingen of structuren die strategisch basisonderzoek of toegepast onderzoek uitvoeren met het oog op valorisatie.

³⁸ Dit voor zover en waar al van toepassing.

³⁹ Zie <https://www.ewi-vlaanderen.be/nieuws/flemish-open-science-board-fosb-opgericht>.

In dit onderdeel kunnen vanuit de analyse en beoordeling van de beleidsplanning en -realisatie ook de rol, positie en meerwaarde van de IOF en de interfaceactiviteiten bepaald worden en dit zowel binnen de associaties zelf, over de associaties heen als ruimer. Dit laatste wordt minstens uitgewerkt binnen de evoluerende beleidscontext als voor de opeenvolgende systemen, en dit in termen van (de bijdrage tot de) realisatie van doelstellingen en ten aanzien van andere relevante actoren en instrumenten in deze systemen. Hierbij dienen de rol, positie en meerwaarde van beide instrumenten en de ondersteunende activiteiten en diensten ook gekaderd (en geanalyseerd en beoordeeld) te worden ten opzichte van andere instrumenten en/of programma's gericht op strategisch basisonderzoek en/of toegepast onderzoek en/of ten opzichte van instellingen of structuren die strategisch basisonderzoek of toegepast onderzoek uitvoeren met het oog op valorisatie, met bijzondere aandacht hierbij voor Blikopener, om onder meer die rol, positie en meerwaarde te verduidelijken.

Binnen deze systemen dienen verder zowel de onderlinge samenwerking en afstemming/complementariteit als de samenwerking en/of afstemming met als de complementariteit t.a.v. andere actoren, met de beleidsactoren (Vlaams/ruimer), met bedrijven (zowel kmo's als grote ondernemingen), met de speerpuntclusters, met het VLAIO Netwerk, enz. te worden geanalyseerd en beoordeeld. Aandachtspunten hierbij zijn de relaties met en de acties t.a.v. de doelgroepen/klanten, de relaties met stakeholders (afstemming, synergie, complementariteit), in het bijzonder met de Vlaamse beleidsactoren. De vastgestelde meerwaarde ten aanzien van klanten, doelgroepen en belanghebbenden kan in dit luik verder verdiept worden, waarbij bijzondere aandacht dient te gaan naar de Vlaamse overheid als belanghebbende enerzijds en ten aanzien van bedrijven anderzijds. Verder dient ook de regionale, nationale en internationale samenwerking in kaart te worden gebracht.

Behalve een inhoudelijke analyse en beoordeling (cf. supra), dient ook een financiële analyse en beoordeling te worden uitgevoerd en dit op een hoog aggregatieniveau wat betreft de middelen die in de afgelopen periode ingezet konden worden voor de werking en voor de realisatie van de doelstellingen. Deze analyse en beoordeling dient te worden uitgevoerd onder meer in termen van efficiëntie en effectiviteit, maar ook in termen van zowel eigen middelen, middelen afkomstig van de Vlaamse overheid (basissubsidie en andere middelen) en hoe deze werden ingezet voor personeel (personeelsplan met invulling IOF-mandaten, interfacepersoneel, enz. en o.m. in termen van gender en diversiteit). Aspecten als hefboomwerking van de toegekende subsidies kunnen ook in dit onderdeel geanalyseerd en beoordeeld worden (bv. IOF-projecten die leiden tot patenten en/of spin-offs, aantal patenten dat leidt tot licentieovereenkomsten, aantal en kwaliteit van de samenwerkingen, enz.). Verder dient ook aandacht te worden besteed aan de verdeling van de middelen over de verschillende bestedingscategorieën (onder meer voorzien in de regelgeving) en dit rekening houdend met de minimale inzet (van de middelen over bepaalde bestedingscategorieën) die hierbij wordt verwacht.

Een vergelijking met de voorgaande (beheers)periode (2014-2018) en met de voorgaande evaluatie(s) wordt ook verwacht voor alle elementen vermeld in dit luik en dit rekening houdend met onder meer de wijzingen in de relevante regelgeving, de evolutie in de beleidscontext, enz. Waar nuttig en relevant wordt een vergelijking met vergelijkbare buitenlandse initiatieven verwacht.

6.1.2 Evaluatie van de werking, aansturing en governance

De werking, aansturing en governance ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten worden voor een deel bepaald door de regelgeving (W&I-decreet, IOF en interfaceactiviteitenbesluit). Het betreft onder meer de verplichting tot het instellen van een IOF-raad, het uitwerken van een IOF-reglement, de doelstellingen en de wijze van aanwending van de toegekende subsidies, bepalingen met betrekking tot de strategische planning, enz. Binnen de vastgelegde contouren staan de associaties zelf in voor de inrichting van de IOF- en interfacewerking en spelen de interfacediensten een belangrijke rol.

In dit onderdeel is het dan ook de bedoeling dat de werking, aansturing en governance ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten over de afgelopen periode worden onderzocht en beoordeeld en dit in het licht van zowel de strategische beleidsplanning als de evoluerende beleidscontext (cf. (wijzigingen) regelgeving, enz.). Hierbij kan en moet ook een onderscheid gemaakt worden tussen het interne en het externe perspectief op de werking, aansturing en governance ten aanzien van de IOF en van de interfaceactiviteiten.

De analyses en beoordeling die in dit onderdeel worden verwacht, hebben vooral betrekking op de organisatie, de beleidsvoering (d.i. personeelsbeleid (incl. cijfergegevens) met onder meer aandacht voor het loopbaanbeleid voor de onderzoeksmandaten gefinancierd met IOF-middelen, financieel beleid, communicatiebeleid, enz.), de eigenlijke werking en aansturing, enz. ten aanzien van de IOF, de interfaceactiviteiten en de interfacediensten en dit zowel vanuit een intern als een extern perspectief.

Het interne perspectief heeft in hoofdzaak betrekking op de wijze waarop de associaties zich intern organiseren (rekening houdend met de bepalingen van de regelgeving) met het oog op zowel een optimale werking, aansturing en governance als de realisatie van de strategische doelstellingen (interne doorvertaling, streefwaarden en realisaties, interne werking, enz.), met bijzondere aandacht voor de impact hierop ten gevolge van de gewijzigde regelgeving en de evoluerende beleidscontext (bv. voor de verdeling van de subsidies, enz. en dit vanuit beleids- en administratief oogpunt), voor de wijze waarop en de mate waarin de hogescholen hierbij worden betrokken in het algemeen en bij het onderzoek gefinancierd door de IOF en bij de interfaceactiviteiten in het bijzonder.

Andere aspecten die binnen dit interne perspectief geanalyseerd en beoordeeld moeten worden, zijn kwaliteitsbewaking, de aandacht voor de invulling van diversiteit en genderspecten (o.m. in (de inhoud van) onderzoeksprojecten), (uitgebreidere) data-aanlevering aan FRIS, de implementatie van het "Flipped Technology Transfer"-concept als onderdeel van de dienstverlening aan en samenwerking met bedrijven.

Het externe perspectief heeft eerder betrekking op de werking, aansturing en governance ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten en dit onder meer vanuit (het Vlaams) beleidsoogpunt. Met dit laatste wordt vooral de inbedding in en afstemming van de associatiedoelstellingen ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten op de Vlaamse beleidsdoelstellingen bedoeld en de wijze waarop dit en de realisatie van deze doelstellingen wordt opgevolgd (bv. onder meer in termen van KPI's). Vanuit het oogpunt van de bevoegde minister/het Departement EWI als subsidieverstrekker, is de werking, governance en aansturing ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten vastgelegd in de regelgeving en die heeft onder meer betrekking op de rapportering en verantwoording (algemeen, bij wijze van de gestandaardiseerde rapporteringsfiches en ten aanzien van FRIS) die samen gebruikt worden voor de jaarlijkse

opvolging door het Departement EWI. Vanuit dat oogpunt wordt verwacht dat zowel de regelgeving geanalyseerd en beoordeeld wordt als de opvolging door het Departement EWI over de afgelopen periode. Daarnaast zijn er aspecten in de werking, governance en aansturing die beïnvloed worden door andere (beleids)actoren en/of beleidsacties en die in dit onderdeel geanalyseerd en beoordeeld moeten worden (o.m. VLAIO, VLAIO-programma's, VLAIO Netwerk, enz.).

Tevens wordt verwacht dat in dit luik wordt ingegaan op de huidige status van en de inspanningen die in de instelling werden geleverd voor de vernieuwing van de rapportering aan het FRIS-portaal en wat betreft de drie gestandaardiseerde rapporteringsfiches die worden gehanteerd (nl. samenstelling IOF-raad, fiche slaagpercentages en fiche financiële rapportering (cf. Art 20/1 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit)).

Een ander aspect van de werking, aansturing en governance ten aanzien van de IOF- en interfaceactiviteiten, is de financiering ervan. De analyses en beoordelingen die in dit verband worden verwacht, worden in sectie 6.1.1 al toegelicht, maar dienen ook te worden afgestemd op de elementen vermeld in dit luik van de evaluatie.

Binnen dit thema kan ook de wijze waarop de middelen voor de IOF- en interfaceactiviteiten thans onder de associaties worden verdeeld, worden bekeken met het oog op zowel beperkingen die het verdelingsmechanisme inhoudt als de mogelijkheden die ze inherent biedt.

Tot slot dient ook de systeemdimensie bij de analyse en beoordeling van de werking, aansturing en governance te worden meegenomen, met bijzondere aandacht voor het Europese kader met betrekking tot valorisatie, interfaceactiviteiten en -diensten.

Een vergelijking met de voorgaande (beheers)periode (2014-2018) en met de voorgaande evaluatie(s) wordt ook verwacht voor alle elementen vermeld in dit luik en dit rekening houdend met onder meer de wijzingen in de relevante regelgeving, de evolutie in de beleidscontext, enz. Waar nuttig en relevant wordt een vergelijking met vergelijkbare buitenlandse initiatieven verwacht.

6.1.3 Evaluatie van de resultaten, prestaties en impact met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten

In dit onderdeel wordt een analyse en beoordeling verwacht van de (wetenschappelijke, technologische, economische, economisch-maatschappelijke, maatschappelijke en beleidsmatige) resultaten, prestaties en impact die met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten in de voorbije periode werden gerealiseerd of nog gerealiseerd zullen worden tegen eind 2023. Dit betreft minstens de toepassing van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit en de wetenschappelijke output en de resultaten op het vlak van economische, technologische en maatschappelijke valorisatie.

Dit onderdeel van de evaluatie dient ook in te gaan op hierboven omschreven eventuele vormen van resultaten die de middelen hebben opgeleverd en dit zowel voor de associaties zelf als voor de klanten/doelgroepen, en dit ook binnen de bredere (internationale) onderzoeks- en valorisatiecontext. De analyse en beoordeling van de resultaten dient uitgevoerd te worden vanuit het perspectief van de verschillende externe en interne klanten. De resultaten die er voor hen waren, dienen geanalyseerd en beoordeeld te worden, net als hun mate van tevredenheid.

Verder is het ook de bedoeling dat aangegeven wordt of er een hefboomeffect merkbaar is van de middelen (bv. ten opzichte van het verwerven van externe/Europese fondsen). Er wordt eveneens een toelichting verwacht over de mogelijkheden die de middelen teweeggebracht hebben wat betreft het opzetten en (verder) uitbouwen van (bestaande) samenwerkingsverbanden (in Vlaanderen en daarbuiten). Hierbij dienen zowel de meer kwantitatieve resultaten (bv. gerelateerd aan de IOF-parameters of andere indicatoren die de associaties hanteren), als de meer kwalitatieve realisaties en impact - zoals welk onderzoek welke valorisatie heeft opgeleverd (bv. patenten, succesverhalen, samenwerkingen, enz.), de voorziene en gerealiseerde wetenschappelijke, economische en maatschappelijke impact van projecten, enz. - maar ook in termen van Technology Readiness Level, te worden onderzocht en beoordeeld. Ten aanzien van de impact wordt verwacht dat de analyse en beoordeling minstens betrekking heeft op de periode vanaf 2018, maar waar mogelijk ook ruimer om de langetermijnimpact in kaart te brengen, en dat ook een vergelijking met de voorgaande periode wordt gemaakt (cf. infra).

Bijzonder aandachtspunt betreft de analyse en beoordeling van de resultaten op het vlak van gender en diversiteit en dit zowel intern (bv. in de inhoud van de onderzoeksprojecten) als bij spin-off's, starters, patentaanvragers/-houders, promotoren IOF-projecten en indien mogelijk ook voor industriële onderzoekscontracten.

Ook dienen de bekomen resultaten, prestaties en impact vanuit een systeemperspectief te worden geanalyseerd en beoordeeld en meer bepaald aan welke beleidskaders- en hun doelstellingen de IOF en de interfaceactiviteiten hebben bijgedragen. Hierbij wordt trapsgewijs uitgegaan van het W&I-beleid, het EWI-beleid, het globale Vlaams beleid (incl. Visie 2050 en Vizier 2030) en het EU-beleid en ruimer (indien van toepassing).

Een vergelijking met de voorgaande (beheers)periode (2014-2018) en met de voorgaande evaluatie(s) wordt ook verwacht voor alle elementen vermeld in dit luik en dit rekening houdend met onder meer de wijzingen in de relevante regelgeving, de evolutie in de beleidscontext, enz. Waar nuttig en relevant wordt een vergelijking met vergelijkbare buitenlandse initiatieven verwacht.

6.1.4 SWOT-analyse

Op basis van de voorgaande luiken en rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies (cf. sectie 4.2.2), wordt verwacht dat er een SWOT-analyse wordt opgesteld en dit zowel generiek (regelgeving, de IOF en de interfaceactiviteiten als beleidsinstrument) als specifiek (toepassing regelgeving, aanwending in eigen beleidsvorming, enz.). Verder wordt verwacht dat deze SWOT-analyse vergeleken wordt met de analyse opgesteld naar aanleiding van de vorige evaluatie(s) en dat de evolutie ter zake ook wordt geanalyseerd en beoordeeld.

6.2 Ex-anteluik van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten

Het ex-anteluik van deze evaluatie is even belangrijk als het ex-postluik ervan evaluatie en heeft minstens betrekking op de periode 2024-2028. Dit luik van de evaluatie beoogt een maximaal leereffect voor alle betrokken partijen⁴⁰ en zal onder meer gebaseerd zijn op een SWOT-analyse

⁴⁰ De associaties zelf, maar ook de Vlaamse overheid in het algemeen en het beleidsdomeinen EWI en haar beleidsmakers in het bijzonder.

betrokken op het ex-postluik van de evaluatie en verder onder meer steunen op de toekomstplannen van de associaties (cf. het ontwerp van strategisch plan/beleidsplan, m.a.w. het ex-anteluik van de zelfevaluatie die de associaties in het kader van deze evaluatie moeten opstellen) en van de Vlaamse overheid. Tevens dient dit luik van de evaluatie ook gekaderd te worden in de opeenvolgende (beleids)systemen en hun doelstellingenkaders.

De ex-ante-evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten dient te worden uitgevoerd rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies (zie sectie 4.2.2) en wordt dus minstens vanuit het oogpunt van de associaties zelf als vanuit dat van de beleidsmakers, belanghebbenden, klanten, enz. uitgevoerd. Verder dient de ex-ante-evaluatie ook rekening te houden met de huidige beleids-, onderzoeks- en valorisatiecontext (en dit zowel regionaal, nationaal, Europees en eventueel internationaal) en de regelgeving enerzijds en de te verwachten evoluties in de beleids-, onderzoeks- en valorisatiecontext anderzijds.

Dit deel van de evaluatie dient toekomstgericht te worden ingevuld en moet zich richten op een analyse en beoordeling van de vooropgestelde strategieën (specifiek en generiek) en de hieraan verbonden doelstellingen, ambities en prestaties/resultaten en op de te realiseren wetenschappelijke, technologische, economische, economisch-maatschappelijke, maatschappelijke en beleidsmatige impact. Specifiek voor wat de maatschappelijke impact betreft, wordt verwacht dat er in het kader van deze evaluatie (ook) strategieën worden ontwikkeld en voorgesteld gericht op het realiseren van impact (“paden naar maatschappelijke impact”), waarbij betreffende impact ruimer moet worden geïnterpreteerd dan louter wetenschapscommunicatie, maar aspecten zoals maatschappelijke innovatie, oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen, enz. ook kunnen worden meegenomen, en dat deze vooropgestelde paden worden geanalyseerd en beoordeeld en dat er in de evaluatie ook mogelijke alternatieven worden voorgesteld.

De analyse en de beoordeling dient zich ook te richten op de toekomstige werking, aansturing en governance ten aanzien van de IOF en de interfaceactiviteiten en dit zowel vanuit het interne als het externe perspectief, evenals specifiek en generiek. Wat het interne perspectief betreft, dienen aspecten als strategiebepaling, personeelsplanning (invulling mandaten, diversiteitsverdeling en genderdimensie, enz.), dienstverlening voor en samenwerking met bedrijven aan bod te komen. Hierbij dient ook de invulling van het aspect “Flipped Technology Transfer” (o.m. in vergelijking met buitenlandse voorbeelden), de mate waarin de hogescholen betrokken zullen worden/zijn bij het onderzoek gefinancierd door de IOF en bij de interfaceactiviteiten, de financiële onderbouwing, de (interne) opvolging (bv. onder de vorm van KPI's) enz. te worden geanalyseerd en beoordeeld. Tevens dienen de vooropgestelde toekomstige werking, aansturing en governance vanuit een extern perspectief te worden geanalyseerd en beoordeeld. Specifiek worden hierbij de regelgeving en de externe opvolging met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten vanuit een toekomstperspectief geanalyseerd en beoordeeld. Verder worden voor het externe perspectief voorstellen van mogelijke scenario's verwacht voor de efficiënte en effectieve (toekomstige) aansturing en opvolging ten aanzien van de IOF en interfaceactiviteiten en dit in het bijzonder vanuit het standpunt van de Vlaamse overheid en met het oog op eenvoud, duidelijkheid, efficiëntie en transparantie.

Andere elementen die in dit luik van de evaluatie dienen te worden geanalyseerd en beoordeeld, zijn de toekomstmogelijkheden voor de onderlinge samenwerking en afstemming /complementariteit, de samenwerking en/of afstemming met en de complementariteit t.a.v. andere actoren, met de beleidsactoren (Vlaams/ruimer), met bedrijven (zowel kmo's als grote

ondernemingen), met de speerpuntclusters, met het VLAIO Netwerk, enz.. Aandachtspunten hierbij zijn de relaties met en de acties t.a.v. de doelgroepen/klanten, de relaties met stakeholders (afstemming, synergie, complementariteit), in het bijzonder met de Vlaamse beleidsactoren. De toekomstmogelijkheden op het vlak van meerwaarde ten aanzien van klanten, doelgroepen en belanghebbenden dienen in dit luik ook onderzocht te worden, waarbij bijzondere aandacht dient te gaan naar de Vlaamse overheid als belanghebbende enerzijds en ten aanzien van bedrijven anderzijds. Verder dienen ook de toekomstige regionale, nationale en internationale samenwerkingsmogelijkheden te worden onderzocht.

Verder kan worden onderzocht welke nieuwe inhoudelijke waarde de associaties eventueel zouden kunnen bieden aan hun huidige partners en strategieën zouden kunnen ontwikkelen om bijkomende partners te overtuigen van hun onderzoeks- en valorisatieaanbod. In essentie wordt verwacht dat voor de toekomst een mogelijke onderscheidende factor/eigenschap (“differentiator”) wordt geïdentificeerd ten aanzien van (de middelen voor) de IOF en de interfaceactiviteiten, om het verschil te kunnen maken/meerwaarde te bieden zowel op lokaal als op internationaal vlak en om, samen met andere actoren binnen het bedrijfsleven en het onderzoeks- en valorisatiekader, Vlaanderen prominenter op de kaart te zetten.

Tevens dient de toekomstige positionering van de instrumenten IOF en interfaceactiviteiten en dit onder meer in relatie tot andere (Vlaamse) instrumenten/instellingen/financieringsbronnen te worden onderzocht en beoordeeld en wat betreft de financiering ervan (onder meer met het oog op efficiëntie en effectiviteit). Hieraan gerelateerd dient ook de toekomstige inpassing in en bijdragen aan de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen (W&I, EWI, Vlaams beleid, Visie 2050, Vizier 2030, EU-beleid (waaronder de Green Deal, Digital, Inclusive Society, enz.) alsook de Europese ontwikkelingen op het vlak van kennisvalorisatie, research assessment en attractieve onderzoekscarrières o.a. via “intersectorale mobiliteit” (zie ook sectie 3.2.2)), internationaal de Global Challenges) van zowel de IOF en de interfaceactiviteiten als van de strategieën die de associaties ter zake voorstellen.

Tot slot dient in het ex-antelook van deze evaluatie ook aandacht te zijn voor de mogelijke gevolgen van de uitgevoerde analyses en beoordelingen op de huidige regelgeving.

6.3 Conclusies en aanbevelingen

Het geheel van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten moet leiden tot een eindrapportering die minstens een beschrijving van de beleidscontext omvat, een toelichting geeft over de evaluatiecontext en -aanpak, een overzicht omvat van de ingezette methodes en middelen, van de uitgevoerde analyses en de eraan verbonden beoordelingen en tot slot een aantal conclusies en aanbevelingen formuleert.

De eindrapportering moet beantwoorden aan de doelstellingen van de evaluatie en de beoogde resultaten opleveren (zie ook sectie 4.2.4) en moet tegemoetkomen aan alle elementen vermeld in de evaluatieluiken vermeld in hoofdstuk 6 en dit rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies (zie sectie 4.2.2). Verder dient de verwachte eindrapportering over de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten minstens te bestaan uit een specifiek eindrapport voor elke associatie en een generiek eindrapport.

7 Onderdelen van de evaluatie, methodologieën en planning

7.1 Onderdelen van de evaluatie en methodologieën

De evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten dient te bestaan uit een ex-postluik en een ex-anteluik en een goed evenwicht tussen beide luiken is essentieel bij de uitvoering ervan. Wat inhoudelijk aan bod moet komen in de evaluatie waarvan sprake in dit plan van aanpak, wordt toegelicht in hoofdstuk 6.

De methodologieën die in de evaluatie minstens aan bod moeten komen, zijn:

- Documentenstudie.
- Interviews met/bevraging van betrokkenen, klanten, doelgroepen en relevante stakeholders en belanghebbenden.
- Een SWOT-analyse.
- Een bibliometrische en eventueel (indien relevant/haalbaar) een technometrische analyse door ECOOM en dit op basis van een proxy van de groep onderzoekers die onderzoek verricht(t)en met IOF-middelen om de prestaties van deze groep te vergelijken met de prestaties van de groep die tot dan toe geen gebruik heeft gemaakt van de IOF-financiering⁴¹.
- Een verkennende analyse - door ECOOM en indien relevant/haalbaar - op basis van CIS-data (periode 2018-2020) om na te gaan of de IOF-middelen geleid hebben tot (meer) valorisatie op het terrein.
- Een plaatsbezoek en beoordeling (zowel ex post als ex ante) door een panel van experts⁴².
- Een internationale benchmark en dit onder meer met het oog op de (toekomstige) strategische inzet van de IOF en van de interfaceactiviteiten in zowel een regionale als een internationale context, met bijzondere aandacht voor het EU-niveau.
- Toekomstgerichte methodologieën ter ondersteuning van het ex-anteluik van de evaluatie.
- Een systeembenadering (ex post en ex ante) van de omgeving en de beleidskaders waarin de evaluatievoorwerpen zich bevinden.

De werkzaamheden in het kader van de evaluatie moeten leiden tot eindrapporteringen waarvan de inhoud in grote lijnen is omschreven in sectie 6.3).

7.2 Evaluatieproces/-procedure en planning

7.2.1 Bronnen

Voor de uitvoering van beide evaluaties worden volgende bronnen als relevant beschouwd: het W&I-decreet, het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit, de beleidsnota's en beleidsbrieven, de beleids- en begrotingstoelichtingen, VBH-rapportering, de evaluatierapporten van de voorgaande evaluaties (uit 2018 en bestaande uit een overkoepelend rapport en een rapport per associatie), de rapportering die de associaties hebben ingediend en dit zowel bij het Departement EWI als via

⁴¹ In 2018 werd naar aanleiding van de evaluatie van de BOF op basis van de FRIS-data een proxy uitgewerkt voor de groep van onderzoekers die onderzoek verricht(t)en met BOF-middelen. Vervolgens heeft ECOOM op basis van deze proxy een bibliometrische analyse uitgevoerd om de prestaties van deze groep te vergelijken met onderzoekers die (tot dan toe) geen gebruik maakten van BOF-middelen. Aan ECOOM is gevraagd om deze vraag nader te onderzoeken.

⁴² Een dergelijk plaatsbezoek is niet voorzien in de regelgeving, maar werd in 2018 opgezet als onderdeel van de evaluatie toen. De associaties waren vragende partij om deze methodologie opnieuw in te zetten en in onderling overleg is dat ook effectief aldus afgesproken.

FRIS en de eventuele analyses die op basis hiervan kunnen worden uitgevoerd, de zelfevaluatie(s) die de associaties zullen opstellen (zie sectie 5.2), de resultaten van de onderzoekersbevraging die in 2022 in opdracht van het Departement EWI werd uitgevoerd (zie ook (het einde van) sectie 3.2.2), enz.

In het kader van deze evaluatie zullen de bevoegde Vlaamse beleidsactoren (in eerste instantie (de dossierbehandelaar(s) bij) het Departement EWI en het kabinet van de bevoegde minister) een toekomstvisie opstellen met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten. Deze toekomstvisie zal ook als bron ter beschikking gesteld worden aan de evaluatie en dient gericht ingezet te worden met het oog op een weloverwogen advies over de toekomst van de IOF en de interfaceactiviteiten en dit zowel vanuit het oogpunt van de beleidsmakers als vanuit het oogpunt van de begunstigden van deze instrumenten (in eerste instantie de associaties, maar ook hun doelgroepen ter zake).

Andere bronnen zijn onder meer de gevraagde bibliometrische en (eventueel) technometrische analyses en mogelijke andere analyses die ECOOM in principe zal opstellen en het rapport dat het panel van experts zal opstellen naar aanleiding van hun plaatsbezoek in functie van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten.

7.2.2 Evaluatoren

Er zullen voor deze evaluatie twee types van evaluatoren worden ingezet, met name een externe consultant en een panel van experts. Beide types van evaluatoren voeren onafhankelijk hun eigen evaluatie(s) uit, maar beide processen interageren ook. Beide types van evaluatoren worden in de context van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten beschouwd als “gepaste evaluatie-organen”, vermeld in artikel 21, §3 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit.

7.2.2.1 Externe consultant

De consultant zal worden aangesteld via de aanbesteding van een overheidsopdracht die betrekking heeft op de uitvoering van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten. De consultant zal deze evaluatie uitvoeren zoals omschreven in hoofdstuk 6 en dit rekening houdend met de doelstellingen en beoogde resultaten die voor deze evaluatie werden vooropgesteld (zie hoofdstuk 4).

Van de consultant wordt verwacht dat die bij de uitvoering van de opdracht de onderscheiden doelstellingen, beoogde resultaten, alsook de evaluatieluiken vertaalt in een eigen concrete en samenhangende aanpak en dit rekening houdend met de onderscheiden evaluatiedimensies. In het werkplan voor de uitvoering van de evaluatie dient de consultant methodologieën⁴³ aan te wenden die tegemoetkomen aan de doelstellingen van de evaluaties en leiden tot de beoogde resultaten ervan. Verder zal de consultant bij de uitvoering van de evaluatieopdracht een beroep moeten doen op verschillende vormen van expertise en diverse stakeholders moeten raadplegen om de opdracht tot een goed einde te kunnen brengen.

De consultant zal de opdracht uitvoeren in samenwerking met een samen te stellen panel van experts en gebruik maken van de bevindingen van het panel bij het opstellen van de eindrapportering. Het rapport dat het panel zal opstellen, zal met andere woorden aangewend

⁴³ Minstens de methodologieën vermeld in sectie 7.1.

worden in de finale rapportering van de consultant over de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten en moet ook integraal als bijlage bij deze eindrapportering gevoegd worden.

De consultant moet alle onderdelen van de evaluatie op zich nemen en minstens de bronnen aanwenden die ter beschikking staan van deze evaluatie. Verder moet de consultant in het kader van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten instaan voor de ondersteuning en begeleiding van het panel van experts en op basis van zijn eigen analyses en bevindingen een programma en evaluatie-opdracht (incl. evaluatie-onderwerpen en/of -vragen) voor het panel uitwerken.

7.2.2.2 Panel van experts

Zoals al aangegeven in sectie 7.1, wordt in het kader van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten voorzien in de inzet van een panel van experts. Dit panel van experts dient in staat te zijn om de IOF en de interfaceactiviteiten te beoordelen vanuit hoger geschetste invalshoeken én dient ook zicht te hebben op (de toekomst van) onderzoek en/of financieringsinstrumenten gericht op valorisatie, op het management ervan, op de beleidsontwikkelingen op het vlak van onderzoek en valorisatie in het algemeen en de aanwending ervan met het oog op innovatie in het bijzonder. Het beschikken over ervaring in het onderzoeks- en valorisatiebeleid op het niveau van een regio of land of ruimer is een pluspunt.

Praktisch gezien zal het panel van experts een tweetal dagen worden ingezet en worden er panelsessies georganiseerd waarin in ieder geval de vertegenwoordigers van de associaties gehoord en bevestigd worden, maar waarin dat minstens ook met de (Vlaamse) beleidsmakers (in de ruime zin) gebeurt en met andere stakeholders.

Het panel zal worden ondersteund en begeleid door de consultant die op basis van zijn voorafgaandelijke analyse en bevindingen een tussentijds rapport, een evaluatieopdracht en een concrete set van evaluatievragen voor het panel uitwerkt. Het panel van experts zal zich met andere woorden bij de uitvoering van zijn eigen evaluatie onder meer baseren op de voorbereidende werkzaamheden van de consultant, maar zal ook andere bronnen kunnen raadplegen⁴⁴.

Het panel van experts stelt een eigen rapport op dat zowel geïntegreerd wordt in het rapport van de consultant als er als bijlage aan wordt gehecht.

De samenstelling van het panel van experts zal gebeuren op basis van suggesties van zowel de dossierbehandelaar(s) van de afdeling Onderzoek van het Departement EWI, van de evaluatievoorwerpen en van de externe consultant die voor de uitvoering van de evaluatie zal worden ingezet (zie ook sectie 7.2.2.1)⁴⁵. De samenstelling van het panel van experts moet gevalideerd worden door de stuurgroep die de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten begeleidt (zie ook sectie 7.2.3) en de evaluatiecel van het Departement EWI staat in voor het aanstellen van het panel.

⁴⁴ (Beide luiken van) de zelfevaluatie(s) opgesteld door de associaties, (samenvattingen van) de strategische plannen 2019-2023 van de associaties betreffende de IOF en de interfaceactiviteiten, de verslaggeving/rapportering, de toekomstvisie opgesteld door de beleidsmakers, enz.

⁴⁵ Bij de samenstelling van het panel dient behalve een evenwicht in expertise ook een genderevenwicht en een geografisch evenwicht te worden nagestreefd.

Conform de evaluatiepraktijk wordt er in het panel van experts minstens één expert opgenomen die betrokken was bij de vorige evaluatie, met name de evaluatie 2018 van de IOF en van de interfaceactiviteiten.

7.2.3 Procesverloop

De evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten wordt begeleid door een stuurgroep. In deze stuurgroep zullen vertegenwoordigers van het Departement EWI (met name van de evaluatiecel binnen de afdeling Strategie en Coördinatie en van de afdeling Onderzoek⁴⁶) worden opgenomen, evenals een vertegenwoordiger van VLAIO. Verder wordt in deze stuurgroep ook een vertegenwoordiger van de bevoegde minister (i.e. minister Brouns) opgenomen in de hoedanigheid van waarnemer.

De externe consultant wordt uitgenodigd deel te nemen aan de vergaderingen van de stuurgroep, maar maakt er geen deel van uit.

De stuurgroep staat in voor de validatie van de interviewlijsten, tussentijdse resultaten, rapporten en andere stukken, voorstellen en/of andere op te leveren resultaten. De stuurgroep is bevoegd voor het toezicht op en de begeleiding van het evaluatieproces. Dit betekent dat de stuurgroep waakt over het correcte verloop van het evaluatieproces en dit zo nodig ook kan bijsturen. De stuurgroep bewaakt tevens de kwaliteit van het geleverde werk en daarom vindt de rapportering over de evaluaties plaats aan de leden van de stuurgroep.

Tevens ziet de stuurgroep erop toe dat de externe consultant de evaluatieopdracht uitvoert in overeenstemming met de bepalingen van het opdrachtbestek en dat de werkzaamheden resulteren in eindrapporteringen met concrete aanbevelingen die inpasbaar zijn in de regelgeving.

De werking van de evaluatiestuurgroep is neergelegd in een huishoudelijk reglement.

Op de eerste stuurgroepvergadering van elke evaluatie, worden ook (vertegenwoordigers van) het/de evaluatievoorwerp(en) uitgenodigd zodat de betrokkenen kennis kunnen maken met de aanpak die de externe consultant voorstelt voor de uitvoering van zijn evaluatieopdracht en ook om een aantal afspraken te kunnen maken.

Voor de dagelijkse opvolging van de evaluatiewerkzaamheden is een operationele werkgroep ingesteld. Deze bestaat uit de dossierbehandelaar voor de evaluatie (en een back-up) die behoren tot de evaluatiecel van het Departement EWI, uit de dossierbehandelaar(s) voor IOF en de interfaceactiviteiten bij het Departement EWI (i.e. van de afdeling Onderzoek) en uit een vertegenwoordiger van VLAIO.

Het (enige) aanspreekpunt (SPOC) voor alle betrokkenen bij deze evaluatie is eerder vermelde dossierbehandelaar voor de evaluaties (met back-up in cc).

7.2.4 Nazorg

In het kader van de kwaliteitsbewaking en dit wat betreft de dienstverlening van de evaluatiecel van het Departement EWI aan zowel de beleidsvoorbereidende entiteiten als aan het/de evaluatievoorwerp(en), vindt (enige tijd) na afloop van een evaluatie een kwaliteitscontrole van

⁴⁶ De dagelijkse opvolging van de IOF en de interfaceactiviteiten, evenals de regelgeving ter zake, en de beleidsvoorbereiding situeren zich in de afdeling Onderzoek van het Departement EWI.

het proces plaats. Dit gebeurt onder de vorm van een nazorggesprek met de betrokken partijen, waaronder het/de evaluatievoorwerp(en). Dit gesprek betreft het procesmatige aspect van de evaluatie en staat aldus los van de inhoudelijke uitkomst van de evaluatie. Het staat de geëvalueerde(n) vrij om tijdens het nazorggesprek ook hun mening te geven omtrent de inhoudelijke aspecten van de evaluatie in kwestie, maar het nazorggesprek is hiervoor niet het kader.

7.2.5 Planning

De indicatieve planning voor de uitvoering van de evaluatie van IOF en van de interfaceactiviteiten wordt hieronder weergegeven:

1) Voorbereidingstraject evaluatie

- April–mei 2022
 - Voorbereiding van en intern overleg over de aanpak van de evaluatie
 - Uitwerking hoofdlijnen evaluatie
- 02/06/2022: toelichting over en bespreking van de hoofdlijnen van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten met de vertegenwoordigers van de associaties tijdens de vergadering van de VLIR⁴⁷-werkgroep TTO.
- 05/07/2022: overmaken richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluaties aan de vertegenwoordigers van de associaties
- 26/08/2022: toelichting over en bespreking van de richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluaties met de vertegenwoordigers van de associaties tijdens de vergadering van de VLIR-werkgroep TTO
- Augustus – september 2022: Uitwerken (ontwerp van) plan van aanpak voor de evaluatie op basis van de besprekingen/opmerkingen tijdens eerdere overleggen
- 23 september 2022: interne validatie van het ontwerp van plan van aanpak
- 04/10/2022: Toelichten aan en bespreken van het uitgewerkt (ontwerp van) plan van aanpak met de vertegenwoordigers van de associaties
- 05/10/2022: Herwerken (ontwerp van) plan van aanpak op basis van besprekingen
- 06/10/2022: Overmaken finaal plan van aanpak aan de minister en aan de vertegenwoordigers van de associaties

2) Eigenlijke evaluatietraject

- Oktober 2022: Opstart aanbestedingsprocedure voor de aanstelling van de externe consultant
- Oktober 2022: benaderen experts op basis van ontvangen voorstellen en na het vastleggen van een tijdsvenster
- Eind november 2022: start opdracht consultant
- Begin december 2022
 - Oplevering ex-postluik van de verwachte zelfevaluatie(s) door de associaties
 - Eerste stuurgroepvergadering
- 13 januari 2023: Oplevering ex-anteluik van de verwachte zelfevaluatie(s) door de associaties

⁴⁷ VLIR staat voor Vlaamse Interuniversitaire Raad. De VLIR heeft een aantal werkgroepen opgericht rond specifieke thema's die op regelmatige basis vergaderen. De werkgroep TTO bestaat uit vertegenwoordigers van de associaties die betrokken zijn bij technologietransfer. In overleg met betrokkenen werd afgesproken om de toelichtingen over en de bespreking van de geplande evaluatie via dit forum te laten verlopen.

- Eind februari-begin maart 2023: oplevering tussentijdse rapportering door de externe consultant
- Maart-begin april 2023⁴⁸: plaatbezoek panel van experts (in Brussel)
- Eind april 2023: afronden ontwerp van eindrapportering
- Nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten o.a. door vertegenwoordigers van de associaties (1 week)
- Finale rapportering tegen 31 mei 2023

3) Natraject

- Vanaf begin juni 2023: opstart overleg eventuele wijzigingen regelgeving⁴⁹
- Op verzoek van de vertegenwoordigers van het evaluatievoorwerp - en dit gericht aan de evaluatiecel van het Departement EWI - kunnen de resultaten van de evaluatie toegelicht worden aan betreffende vertegenwoordigers⁵⁰
- Najaar 2023 (september) nazorggesprek

⁴⁸ Voor 10 april 2023 (Pasen).

⁴⁹ Opdat alle betrokkenen (i.e. Vlaamse beleidsmakers en de associaties) maximaal rekening zouden kunnen houden met de resultaten van de evaluatie, zal het Departement EWI aan de minister voorstellen dat de associaties hun strategische plannen 2024-2028 met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten tegen 1/11/2023 mogen opleveren in plaats van tegen de reglementair voorziene datum van 1/10/2023.

⁵⁰ Dergelijke toelichting gebeurt door de externe consultant (met inleiding door de evaluatiecel van het Departement EWI) en in het opdrachtbestek voor de evaluatie zullen ter zake specifieke bepalingen worden opgenomen.

8 Informeren van en afstemming met de evaluatievoorwerpen

Op 2 juni 2022 heeft de dossierbehandelaar voor deze evaluatie bij de evaluatiecel van het Departement EWI samen met de dossierbehandelaar bij het Departement EWI voor de IOF en de interfaceactiviteiten, de hoofdlijnen van de evaluatie van de IOF en van de interfaceactiviteiten toegelicht aan en besproken met de vertegenwoordigers van de associaties⁵¹. Tijdens dit overleg werd de datum voor het opleveren van de verwachte zelfevaluatie(s) vastgelegd op begin december 2022.

Op 26 augustus 2022 heeft dezelfde dossierbehandelaar de richtlijn/leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie(s) door de associaties die d.d. 05.07.2022 aan betrokken was bezorgd, toegelicht aan en besproken met hogervermelde vertegenwoordigers.

De resultaten van beide besprekingen werden meegenomen bij de verdere uitwerking van dit plan van aanpak.

Na interne validering van voorliggend plan van aanpak voor deze evaluatie, werd betreffend plan van aanpak op 4 oktober 2022 toegelicht aan en besproken worden met de vertegenwoordigers van de associaties⁵².

De afspraken die werden gemaakt tijdens dit laatste overleg, werden verwerkt in onderhavig plan van aanpak en zijn de volgende:

- **Planning**

De planning voor de oplevering verwachte zelfevaluaties wordt als volgt bijgesteld (cf. sectie 7.2.5):

- Begin december 2022: Oplevering ex-postluik van de verwachte zelfevaluatie(s) door de associaties
- 13 januari 2023: Oplevering ex-anteluid van de verwachte zelfevaluatie(s) door de associaties

- **Opstellen zelfevaluaties**

Het staat de associaties vrij om van bepaalde onderdelen van de ex-postzelfevaluatie(s) nog een update te bezorgen na de oplevering van betreffende zelfevaluatie(s) - (bv. voorlopige cijfergegevens van 2022 vervangen door definitieve gegevens)

- **Expertenpanel**

- De vertegenwoordigers van de associaties zullen binnen de VLIR-werkgroep TTO:
 - Een lijst van suggesties voor experts opstellen (zie ook sectie voor de elementen waarmee rekening moet worden gehouden)
 - Een tijdsvenster van twee dagen voorstellen waarbinnen het plaatsbezoek door de experts kan plaatsvinden. Er wordt geprobeerd om een tijdsvenster in de week van 27-31/3/2023 vast te leggen

De coördinatie van het uitwerken van bovenstaande verloopt via het secretariaat van de werkgroep dat waargenomen wordt door een medewerker van de VLIR, die vervolgens instaat voor het overmaken van het resultaat aan de dossierbehandelaar voor deze evaluaties bij het Departement EWI

- De sessies die met het panel van experts zullen plaatsvinden, zullen wellicht vooral betrekking hebben op strategische aspecten (i.h.b. wat de ex-ante-evaluatie betreft). Wie

⁵¹ Met name tijdens een vergadering van de VLIR-werkgroep TTO.

⁵² Met name tijdens een vergadering van de VLIR-werkgroep TTO.

vanuit de associaties zal worden afgevaardigd om deel te nemen aan deze sessies, kan in een latere fase bepaald worden. Het valt echter te verwachten dat de leden van de VLIR-werkgroep TTO uitgenodigd zullen worden om deel te nemen aan de sessie van hun associatie

- **Contactpersonen**

- De associaties zullen telkens een contactpersoon en een back-up(cc) aanduiden. Het secretariaat van de VLIR-werkgroep TTO zal het opstellen van deze lijst coördineren en vervolgens overmaken aan de dossierbehandelaar voor deze evaluaties bij het Departement EWI
- Iedereen is ermee akkoord om het secretariaat van de VLIR-werkgroep TTO als centrale cc mee op te nemen in de communicatie (vanuit de evaluatiecel van het Dep. EWI) over de evaluaties
- Vanuit VLAIO zullen zo snel mogelijk de namen doorgegeven worden van de vertegenwoordiger in de stuurgroep en in de operationele werkgroep

9 Elementen met betrekking tot de inzet van een externe consultant

9.1 Algemeen

Zoals aangegeven in de voorgaande delen van dit plan van aanpak (zie onder meer sectie 7.2.2) wordt voor de uitvoering van de evaluatie onder meer een beroep gedaan op een externe consultant.

De consultant zal worden aangesteld via een aanbestedingsprocedure. Het is de bedoeling betreffende procedure eind september 2022 op te starten. De evaluatiecel van de afdeling Strategie en Coördinatie van het Departement EWI staat in voor het geheel van (de afhandeling van) de aanbestedingsprocedure van de opdracht van de consultant. Dit omvat zowel het voortraject, de eigenlijke aanbestedingsprocedure als de opvolging van de uitvoering van de opdracht.

9.2 Beschikbaarheid van documenten

Volgende informatie zal ter beschikking worden gesteld aan de consultant, hetzij als bijlage bij het bestek, hetzij op de relevante website, hetzij elektronisch op te vragen bij het Departement EWI:

- Publieke documenten of ter beschikking gesteld voor het opstellen van de offerte
 - Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid en de wijzigingen aan betreffend decreet⁵³
 - Het besluit van 29 mei 2009 betreffende de ondersteuning van de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten van de associaties in de Vlaamse Gemeenschap⁵⁴
 - Regeerakkoorden, beleidsnota's, beleidsbrieven en beleids- en begrotingstoelichtingen⁵⁵
 - Relevante adviezen (VARIO, SERV, andere) betreffende onderwerpen gerelateerd aan de IOF en de interfaceactiviteiten.
 - Vorige evaluaties van IOF en van de interfaceactiviteiten of andere relevante evaluatierapporten⁵⁶
 - VARIO-studie over indicatoren voor wetenschap en innovatie
 - Visie 2050 en Vizier 2030
 - VBH-rapportering
- Ter beschikking vanaf de plaatsing van de opdracht of later (cf. planning in sectie 7.2.5)
 - De strategische plannen 2019-2023 betreffende de IOF en de interfaceactiviteiten van de associaties
 - De jaarlijkse rapportering van de associaties met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten aan het Departement EWI of via FRIS (en de eventuele analyses die op basis hiervan kunnen worden uitgevoerd)
 - Relevante beslissingen van en nota's/mededelingen aan de Vlaamse Regering
 - De zelfevaluatie(s) opgesteld door de associaties

⁵³ Via de Vlaamse Codex: <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1018085¶m=inhoud>

⁵⁴ <https://codex.vlaanderen.be/PrintDocument.ashx?id=1018147&datum=&geannoteerd=false&print=false>

⁵⁵ Via <https://www.vlaanderen.be/publicaties> of <http://www.vlaamsparlement.be>

⁵⁶ Via <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/beleidsevaluaties> en [Beleidsevaluaties 2018 | Departement EWI \(ewi-vlaanderen.be\)](#).

- De toekomstvisie opgesteld door de beleidsmakers

10 Gebruik en verspreiding van de resultaten van evaluaties

Conform de communicatiestrategie die het Departement EWI hanteert voor beleidsevaluaties⁵⁷, wordt de eindrapportering van een evaluatie pas publiek van zodra het beslissingsproces over de toekomst van het evaluatievoorwerp is afgerond.

In de periode daarvoor is de eindrapportering nog vertrouwelijk en wordt het enkel ter beschikking gesteld aan de direct betrokken partijen, nl. de bevoegde minister(s), de leden van de stuurgroep(en) die de evaluatie heeft (hebben) begeleid en (vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp.

Voor de eindrapportering finaal gevalideerd wordt (door de stuurgroep), krijgt (krijgen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp de mogelijkheid om het ontwerp van eindrapportering na te lezen met het oog op de verbetering van materiële fouten. Vastgestelde materiële fouten moeten altijd verbeterd worden en conclusies of aanbevelingen die erop gebaseerd waren, moeten overeenkomstig aangepast worden. Voor het nazicht met het oog op de verbetering van materiële fouten krijgt (krijgen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp een week tijd en de verwachte periode waarin dit nazicht moet uitgevoerd worden, wordt ruim op voorhand aan (de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp meegedeeld, zodat deze werkzaamheden opgenomen kunnen worden in de eigen planning.

In principe kan (kunnen de vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp na de afronding van de evaluatieprocedure een beroep doen op de externe consultant om de evaluatie aan (minstens betreffende vertegenwoordigers van) het evaluatievoorwerp toe te lichten, conform de hierboven omschreven communicatiestrategie. In het opdrachtbestek voor de aanbesteding van deze evaluatieopdrachten wordt hiervoor een specifieke optie voorzien.

⁵⁷ Zie ook <https://www.ewi-vlaanderen.be/wat-doet-ewi/strategisch-beleid/beleidsevaluaties/wat-beleidsevaluatie>.

11 Bijlage 1 – Op te stellen zelfevaluatie

11.1 Inleiding

11.1.1 Algemeen

De evaluatiepraktijk die het Departement EWI hanteert, voorziet standaard in het opstellen van een of meerdere zelfevaluatie(s) door (vertegenwoordigers van) “de evaluatievoorwerpen”. Deze zelfevaluatie bestaat zowel uit een terugblik (ex-postluik van de zelfevaluatie) als een vooruitblik (ex-anteluid van de zelfevaluatie).

Deze evaluatiepraktijk is ook opgenomen in de evaluatiebepalingen van de regelgeving betreffende de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) en de interfaceactiviteiten⁵⁸.

Aangezien (de vertegenwoordigers van) de (te evalueren) instellingen/instrumenten jaarlijks omstandig rapporteren, kan/kunnen de verwachte zelfevaluatie(s) in principe op een hoog aggregatieniveau uitgewerkt worden. Dit geldt ook voor de associaties die begunstigden zijn van de Vlaamse overheidssubsidies voor de IOF en de interfaceactiviteiten.

Om het opstellen van de verwachte zelfevaluatie(s) te vergemakkelijken, heeft de evaluatiecel van het Departement EWI een richtlijn/leidraad opgesteld, die bestaat uit een lijst van thema’s die ingevuld kunnen worden/aan bod kunnen komen bij het uitwerken van de zelfevaluatie(s). **De verwachte zelfevaluatie bestaat zowel uit een ex-postluik (terugblik) als een ex-anteluid (vooruitblik) en dient in het Engels te worden opgesteld.**

Bij het opstellen van de gevraagde zelfevaluatie(s), kan – waar mogelijk en relevant – altijd verwezen worden naar al bestaande documenten of beschikbare gegevens (bv. jaarverslagen, evaluatieverslagen, informatie op de website, andere rapportering, enz.). Het is niet de bedoeling om dergelijke informatie te reproduceren.

De uiteindelijke bedoeling is om de associaties toe te laten een ex-postreflectie (terugblik) t.a.v. de afgelopen periode (2018 t/m 2022/2023) op te stellen en op basis hiervan ook een aantal krachtlijnen uit te zetten voor de toekomst (vooruitblik; vanaf 2024 en minstens tot en met 2028).

11.1.2 Specifiek en generiek

Voor het opstellen van de (eigen) zelfevaluatie wordt het aan elke associatie overgelaten of ze een geïntegreerd document opstelt, dan wel de IOF en de interfaceactiviteiten afzonderlijk behandelt. Deze eigen zelfevaluaties per associatie worden beschouwd als de specifieke luiken van de verwachte zelfevaluatie(s).

Daarnaast wordt er ook een gemeenschappelijk (m.a.w. generiek) luik verwacht van de vijf associaties samen, waarin onder meer de samenwerking tussen de associaties onderling en de samenwerking met het VLAIO Netwerk wordt behandeld. In dit generiek luik kunnen ook andere associatie-overstijgende thema’s (bv. beleid, regelgeving, het juridisch kader, enz.) aan bod komen.

Er wordt opgemerkt dat de verwachte zelfevaluatie(s) (ex-postgedeelte en ex-antegedeelte) VERSCHILLENDE zijn van de in het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit opgelegde documenten zoals

⁵⁸ En meer bepaald in het Besluit van de Vlaamse Regering van 29 mei 2009 betreffende de ondersteuning van de Industriële Onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten van de associaties in de Vlaamse Gemeenschap (hierna het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit genoemd) dat uitvoering geeft aan de bepalingen betreffende de IOF en de interfaceactiviteiten opgenomen in het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en de financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid (hierna W&I-decreet genoemd).

de jaarlijkse verslaggeving (art. 20) en het vijfjaarlijks strategisch plan (art. 8). Niet alleen de timing en de inhoud verschillen, maar ook de vertrouwelijkheid/openbaarheid ervan.

De jaarverslaggeving en het strategisch plan zijn formele documenten die dienen opgeleverd te worden tegen de in het besluit vastgelegde data, nl. respectievelijk 30 april 2023 wat betreft het jaarverslag 2022 en 1 oktober 2023 wat betreft het (ontwerp van) strategisch plan 2024-2028. Het besluit bepaalt ook welke informatie of welke thema's deze documenten (minstens) dienen te bevatten.

De (beide luiken⁵⁹ van de/alle) zelfevaluatie(s) zijn werkdocumenten waarin elke associatie de gelegenheid krijgt om zowel de eigen werking als het algemeen beleidskader waarin men opereert, kritisch (zowel ex post als ex ante) te bekijken en suggesties ter zake te doen. De opgestelde zelfevaluaties blijven vertrouwelijk.

Uiteraard is er vaak kruisbestuiving tussen beide types van documenten. Zo zal het ex-antelukkig van de zelfevaluatie onder meer bestaan uit een ontwerp van strategisch plan aangevuld met bedenkingen en suggesties ten aanzien van het beleidskader. Daarna kan dit ontwerp verder verwerkt worden tot een formeel strategisch plan dat tegen de in het besluit vermelde datum moet worden ingediend.

11.2 Context voor het opstellen van de zelfevaluatiets)

De in 2023 geplande evaluatie van de IOF en de interfaceactiviteiten, die in het plan van aanpak ter zake zal worden uitgewerkt, heeft betrekking op beide instrumenten zoals gedefinieerd in de regelgeving, maar ook op de werking van de diensten die instaan voor de ondersteuning van de IOF en voor het opzetten van de interfaceactiviteiten. De interfacediensten van de associaties maken met andere woorden ook voorwerp uit van de geplande evaluatie.

Verder blijkt duidelijk uit de regelgeving dat de geplande evaluatie zowel vanuit het oogpunt van de associaties zelf als vanuit beleidsoogpunt moet worden opgezet. Wat dit laatste betreft, komt dan ook het systeemperspectief in beeld (zie hierna).

De evaluatie wordt opgezet vanuit twee primaire dimensies, namelijk ex post en ex ante, maar houdt ook rekening met een aantal andere perspectieven/invalshoeken:

- Intern (vanuit het oogpunt van het evaluatievoorwerp zelf) en extern (vanuit het oogpunt en/of in relatie tot de doelgroepen/klanten en de belanghebbenden ervan).
- Specifiek (per associatie) en generiek (zowel op het niveau van de associaties zelf (individueel en gemeenschappelijk) als op het (Vlaamse) beleidsniveau).
- Op zich en vanuit het systeemperspectief. Dit laatste betekent onder meer rekening houdend met andere actoren/instrumenten (onder meer betreffende wetenschappelijk onderzoek) en dit op verschillende beleidsniveaus en hun doelstellingenkaders (in eerste instantie het Wetenschaps- en Innovatiebeleid (hierna genoemd het W&I-beleidskader) en zijn respectievelijke doelstellingen en vervolgens – waar relevant – van de opeenvolgende beleidskaders en hun doelstellingen waarin het W&I-beleidskader is ingebed⁶⁰.

⁵⁹ Hiermee worden de ex-post- en ex-antelijken bedoeld.

⁶⁰ Hiermee worden achtereenvolgens bedoeld: het EWI-beleidskader voor wat het W&I-beleid betreft, het Vlaamse beleidskader), Vizier 20230, Visie 2050, federaal beleidskader (indien van toepassing), EU-kader en beleid en internationaal beleidskader.

- Vanuit een lokaal, regionaal tot internationaal perspectief.

De evaluatie omvat zowel een beoordeling van de IOF en de interfaceactiviteiten zelf (en dit in al hun aspecten) als van de werking van de interfacediensten, maar houdt ook rekening met de beleidsambities en -doelstellingen van de Vlaamse overheid op het vlak van strategisch basisonderzoek en toegepast onderzoek en dit binnen het bredere beleidskader. De plaats, de rol en de meerwaarde van de IOF en de interfaceactiviteiten binnen de opeenvolgende beleidskaders en hun -doelstellingen (cf. systeemevaluatie) vormen met andere woorden ook belangrijke aandachtspunten in deze evaluatie. Daarnaast zijn ook de regelgeving en het juridisch kader aandachtspunten in de geplande evaluatie.

Bij de ex-postbeoordeling ligt de nadruk op de strategie (d.i. het valoriseren van onderzoeksresultaten/academische kennis (van onder meer universiteiten en hogescholen) van economisch en economisch-maatschappelijk (en eventueel maatschappelijk) nut in Vlaanderen) en de realisatie ervan (onder meer in termen van activiteiten) en dit zowel specifiek als generiek. Hierbij komen zowel de werking, de aansturing en governance en organisatorische aspecten aan bod, terwijl bij de beoordeling van de activiteiten de nadruk eerder zal liggen op de behaalde resultaten, de (wetenschappelijke, technologische, economische, economisch-maatschappelijke, maatschappelijke en beleidsmatige) impact, de samenwerking en synergiën met andere partijen, kwaliteit van het geleverde werk, interactie met stakeholders/doelgroepen/klanten/andere actoren, enz..

Een belangrijk deel van de evaluatie is daarnaast ook gericht op de toekomst en omvat onder andere een analyse en beoordeling van de toekomstplannen (specifiek en generiek) voor de komende vijfjarige periode in relatie tot de toekomstplannen van de beleidsmakers en dit op verschillende beleidsniveaus (cf. systeemblik).

Aansluitend hierop wordt er verwacht dat er ook rekening gehouden wordt met de (evoluerende) beleidscontext en dat er aangegeven wordt of en hoe de IOF en de interfaceactiviteiten in het verleden hebben bijgedragen (en nog verder zullen bijdragen tot eind 2023) aan de doelstellingenkaders van de verschillende beleidsniveaus, alsook aantoon hoe de toekomstplannen ter zake erop (zullen) inspelen en ertoe zullen bijdragen.

Aspecten zoals de impact van de Covid-pandemie kunnen – indien relevant – ook meegenomen worden in de verwachte zelfevaluatie(s).

11.3 Richtlijn/Leidraad voor het opstellen van de zelfevaluatie(s)

Om de verwachte zelfevaluatie(s) op te stellen, kunnen de associaties uitgaan van onderstaande richtlijn/leidraad die is onderverdeeld in een aantal thema's. Het is de bedoeling om op basis van deze beschreven thema's voldoende elementen aan te reiken om elk thema te onderbouwen en in te vullen in de op te stellen zelfevaluatie(s). Deze thema's worden (soms) aangevuld met een aantal vragen die illustratief zijn ten aanzien van het thema in kwestie. Het is niet de bedoeling dat de opgestelde zelfevaluatie(s) deze vragen afzonderlijk beantwoordt/beantwoorden, maar wel om op basis van het beschreven thema en de (eventueel) onderliggende vragen in de finale documenten voldoende elementen aan te reiken om elk thema te onderbouwen en in te vullen.

Bij het uitwerken van de zelfevaluatie(s) wordt verwacht dat alle thema's behandeld worden. Ten behoeve van het panel van internationale experts, dient/dienen de zelfevaluatie(s) in het Engels opgesteld te worden.

De gekozen thema's zijn niet altijd even strikt van elkaar te scheiden; overlappingsen tussen de thema's zijn dan ook niet uitgesloten.

Verder is/zijn het/de ex-anteluit(en) het/de belangrijkste luik(en) van de zelfevaluatie(s), ook al is de omschrijving van de verwachtingen ter zake minder lang dan voor het/de ex-postluik(en).

11.3.1 Inhoud van de ex-postzelfevaluatie(s) (periode 2018 – 2022/2023)

Voor het ex-postluik van de zelfevaluatie(s) met betrekking tot de IOF, de interfaceactiviteiten en de interfacediensten, wordt verwacht dat associaties minstens een reflectie maken over de periode sinds de vorige evaluatie (van 2018) en dit tot en met vandaag, alsook wat er nog in 2023 verwacht mag worden.⁶¹ Deze terugblik dient op een (voldoende) hoog aggregatieniveau te gebeuren en dient ook in acht te nemen welke resultaten en impact initieel werden vooropgesteld én of en hoe deze werden gerealiseerd of nog gerealiseerd zullen worden tegen eind 2023. Verder is het ook van belang dat bij de uitwerking van dit luik van de zelfevaluatie rekening wordt gehouden met de evoluerende beleidscontext en -doelstellingen.

11.3.1.1 Vorige evaluatie

In dit deel van de zelfevaluatie wordt een reflectie verwacht op minstens⁶² de vorige evaluatie 2018 van de IOF en interfaceactiviteiten (en van de ondersteunende diensten), hoe al of niet rekening werd gehouden met de conclusies en aanbevelingen hieruit en waarom (niet) en wat daaruit telkens werd geleerd en geïmplementeerd en waarom (niet).

Bijzondere aandacht dient hierbij te gaan naar de impact van de wijziging van de regelgeving in 2019⁶³ op de implementatie van de aanbevelingen van de uitgevoerde evaluatie én in relatie tot de evolutie van de werking, aansturing en governance in vergelijking met de voorgaande periode (2013-2017/2018).

De conclusies en aanbevelingen uit de vorige evaluatie kunnen eventueel hernomen worden en telkens kan aangeduid worden welke bruikbaar waren, welke niet en waarom (niet).

Ook kan aangegeven worden of er in relatie tot het voorgaande bepaalde aandachtspunten/verbeterpunten kunnen worden opgenoemd en zo ja, welke en waarom.

Indien nuttig en relevant mag dit deel van de zelfevaluatie ook verwerkt worden in de andere thema's. In ieder geval dient in onderstaande thema's ook telkens de evolutie ten opzichte van de vorige evaluatie(s) te worden geschetst en verwerkt.

11.3.1.2 Beleidsplanning en -realisatie/Rol, positie en meerwaarde

In dit luik wordt een korte toelichting verwacht bij het eigen beleid met betrekking tot de IOF en de interfaceactiviteiten (en hoe dit beleid tot stand is gekomen), alsook hoe dit beleid wordt afgestemd met andere (relevante) beleidsplannen en/of instrumenten en hoe dit beleid is geëvolueerd in de beschouwde periode. Hierbij dient ook aandacht besteed te worden aan de rol

⁶¹ Aangezien de ex-postzelfevaluatie(s) tegen begin december 2022 moet(en) worden opgeleverd dienen te worden, zullen de resultaten voor 2023 nog niet bekend zijn. Hier wordt dus verwacht dat de associaties een voorlopige inschatting maken van wat nog gerealiseerd zal worden tegen eind 2023 en wat (mogelijk) niet en waarom (niet).

⁶² De resultaten van andere evaluaties (bv. de systeemevaluatie onderzoeksfinanciering van 2018 of de evaluatie van 2018 van de BOF) kunnen eventueel meegenomen worden in deze reflectie.

⁶³ In het bijzonder de wijzigingen aan het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit.

van de interfacediensten bij deze strategievorming en hoe hierin wordt samengewerkt binnen het geheel van de associatie. Verder wordt verwacht dat wordt aangegeven hoe dit beleid is/was ingebed/afgestemd op de Vlaamse beleidsdoelstellingen en hoe het beleid ten uitvoer werd gebracht. Tevens wordt een toelichting verwacht bij de manier waarop de initiële doelstellingen en/of ambities al of niet werd bijgesteld in het licht van de evoluerende beleids- en/of onderzoekscontext in Vlaanderen en ruimer. In dit verband dient bijzondere aandacht te gaan naar de mate waarin en de wijze waarop de (initiële) doelstellingen en/of ambities werden gerealiseerd of verwacht mag worden dat deze gerealiseerd zullen worden tegen eind december 2023 en eventueel waarom (niet). Onderlinge samenwerking en samenwerking met bedrijven en maatschappelijke actoren met het oog op de realisatie van de doelstellingen kunnen hierbij ook meegenomen worden (of verderop aan bod komen).

Specifieke aandacht dient te worden besteed aan de middelen die ingezet konden worden voor de realisatie van de doelstellingen (en dit onder meer in termen van efficiëntie en effectiviteit, maar ook in termen van zowel eigen middelen, middelen afkomstig van de Vlaamse overheid (basissubsidie en andere middelen), hoe deze werden ingezet voor personeel (personeelsplan met invulling IOF-mandaten, interfacepersoneel, enz. en o.m. in termen van gender en diversiteit), voor de werking en met het oog op het bereiken van de doelstellingen. Aspecten als hefboomwerking van de toegekende subsidies kunnen ook in dit onderdeel aan bod komen (bv. IOF-projecten die leiden tot patenten en/of spin-offs, aantal patenten dat leidt tot licentieovereenkomsten, enz.). Verder dient ook aandacht te worden besteed aan de ventilatie van de middelen over de verschillende bestedingscategorieën (onder meer voorzien in de regelgeving) en dit rekening houdend met de minimale inzet (van de middelen over bepaalde bestedingscategorieën) die hierbij wordt verwacht.

Wat betreft de rol, positie en meerwaarde van de IOF en interfaceactiviteiten (en interfacediensten) en dit binnen de evoluerende beleidscontext, dient een toelichting te worden gegeven bij de eventueel geëvolueerde rol, positie en meerwaarde van de IOF en interfaceactiviteiten (en interfacediensten) in het algemeen, en de manier waarop die evoluerende rol werd geoperationaliseerd in het bijzonder. Hierbij dienen de rol, positie en meerwaarde van beide instrumenten en de ondersteunende activiteiten en diensten ook gekaderd te worden ten opzichte van andere instrumenten en/of programma's gericht op strategisch basisonderzoek en/of toegepast onderzoek en/of ten opzichte van instellingen of structuren die strategisch basisonderzoek of toegepast onderzoek uitvoeren met het oog op valorisatie, met bijzondere aandacht hierbij voor Blikopener, om onder meer die rol, positie en meerwaarde te verduidelijken. Zowel de onderlinge samenwerking en afstemming/complementariteit als de samenwerking en/of afstemming met als de complementariteit t.a.v. andere actoren, met de beleidsactoren (Vlaams/ruimer), met bedrijven (zowel kmo's als grote ondernemingen), met de speerpuntclusters, met het VLAIO Netwerk, enz. dienen hier te worden toegelicht. Aandachtspunten hierbij zijn de relaties met en de acties t.a.v. de doelgroepen/klanten, de relaties met stakeholders (afstemming, synergie, complementariteit), in het bijzonder met de Vlaamse beleidsactoren.

Op een hoger aggregatieniveau dienen ook de rol, positie en meerwaarde van de IOF en de interfaceactiviteiten in de Europese en internationale beleidscontext te worden toegelicht en geduid, waarbij bovenstaande aspecten/elementen – en dit waar nuttig en relevant – aan bod moeten komen.

Dit luik van de ex-postzelfevaluatie wordt bij voorkeur ook uitgewerkt vanuit zowel een intern als een extern perspectief en zowel op zichzelf als vanuit een systeem perspectief. Hierbij wordt in eerste instantie uitgegaan van het Vlaamse W&I-systeem, vervolgens het EWI-beleid, het globale Vlaamse beleid (huidig, Visie 2050 en Vizier 2030), de Europese beleidsagenda's en de internationale trends en ontwikkelingen.

11.3.1.3 Werking, governance en aansturing

Aspecten die in dit luik aan bod kunnen komen, hebben vooral betrekking op de organisatie, de beleidsvoering (d.i. personeelsbeleid (incl. cijfergegevens), financieel beleid, communicatiebeleid, enz.), de eigenlijke werking en aansturing, enz. ten aanzien van de IOF, de interfaceactiviteiten en de interfacediensten en dit zowel vanuit een intern als een extern perspectief. Het interne perspectief heeft in hoofdzaak betrekking op de interne werking, governance en aansturing, met bijzondere aandacht voor de impact hierop van de gewijzigde regelgeving en van de evoluerende beleidscontext (bv. voor de verdeling van de subsidies, enz. en dit vanuit beleids- en administratief oogpunt), voor de wijze waarop en de mate waarin de hogescholen hierbij worden betrokken in het algemeen en bij het onderzoek gefinancierd door de IOF en bij de interfaceactiviteiten in het bijzonder.

Andere aspecten die binnen dit interne perspectief aan bod dienen te komen, zijn kwaliteitsbewaking, aandacht voor de invulling van diversiteit en genderaspecten (o.m. in (de inhoud van) onderzoeksprojecten), (uitgebreidere) data-aanlevering aan FRIS, de implementatie van het "Flipped Technology Transfer"-concept als onderdeel van de dienstverlening aan en samenwerking met bedrijven.

Vanuit een extern perspectief – en dit in eerste instantie ten aanzien van de bevoegde minister/het Departement EWI als subsidieverstrekker - is de werking, governance en aansturing geregeld in de regelgeving en heeft onder meer betrekking op de rapportering en verantwoording (algemeen, bij wijze van de gestandaardiseerde rapporteringsfiches en ten aanzien van FRIS) die samen gebruikt worden voor de jaarlijkse opvolging door het Departement EWI. Vanuit dat oogpunt wordt verwacht dat de regelgeving bekeken wordt en dat er gereflecteerd wordt over de opvolging door het Departement EWI over de afgelopen periode. Daarnaast zijn er aspecten in de werking, governance en aansturing die beïnvloed worden door andere (beleids)actoren en/of beleidsacties en die in dit onderdeel aan bod kunnen komen (o.m. VLAIO, VLAIO-programma's, VLAIO Netwerk, enz.).

Tevens wordt verwacht dat in dit luik de huidige status van en de inspanningen die in de associaties werden geleverd voor de vernieuwing van de rapportering aan het FRIS-portaal en wat betreft de drie rapporteringsfiches die worden gehanteerd (nl. samenstelling IOF-raad, fiche slaagpercentages en fiche financiële rapportering (cf. Art 20/1 van het IOF- en interfaceactiviteitenbesluit)) worden geanalyseerd en beoordeeld.

Binnen dit onderdeel wordt ook een analyse en beoordeling verwacht van de wijze waarop de middelen voor de IOF- en interfaceactiviteiten thans over de associaties worden verdeeld, met oog voor zowel de beperkingen die het verdelingsmechanisme inhoudt als voor de mogelijkheden die ze inherent heeft.

11.3.1.4 Resultaten, prestaties en impact

In dit luik van de ex-postzelfevaluatie is het de bedoeling om dieper in te gaan op de belangrijkste resultaten en de (wetenschappelijke, technologische, economisch, economisch-maatschappelijke,

maatschappelijke en beleidsmatige) impact die in het kader van de IOF en interfaceactiviteiten de voorbije periode werden gerealiseerd of nog gerealiseerd zullen worden tegen eind 2023. Hierbij worden de kwantitatieve resultaten - hetzij gerapporteerd hetzij eraan gerefereerd - ter ondersteuning van de kwalitatieve beschrijving van de realisaties en van de impact (zoals welk onderzoek welke valorisatie heeft opgeleverd (bv. patenten, licenties, spin-offs, structurele samenwerkingsverbanden, innovatiedisseminatie en -implementatie, enz.). Verder dient hierbij ook te worden ingegaan op de voorziene en gerealiseerde wetenschappelijke, economische en economisch-maatschappelijke en eventuele maatschappelijke impact van projecten, enz. maar ook in termen van Technology Readiness Level).

Specifiek wordt een overzicht van en een toelichting over de resultaten (bv. op het vlak van wetenschappelijke doorbraken, valorisatie, internationale, technologische, economische, economisch-maatschappelijke (en eventuele maatschappelijke) en beleidsmatige impact) verwacht die de middelen hebben opgeleverd en dit zowel voor de associaties zelf als voor de klanten/doelgroepen, en dit ook binnen de bredere (internationale) onderzoeks- en valorisatiecontext. Verder is het ook de bedoeling dat aangegeven wordt of er een hefboomeffect merkbaar is van de middelen (bv. ten opzichte van het verwerven van externe/Europese fondsen). Er wordt eveneens een toelichting verwacht over de mogelijkheden die de middelen teweeggebracht hebben wat betreft het opzetten en (verder) uitbouwen van (bestaande) samenwerkingsverbanden (in Vlaanderen en daarbuiten).

Ook dient te worden gereflecteerd over de bekomen resultaten, prestaties en impact vanuit een systeemperspectief en meer bepaald aan welke beleidskaders- en hun doelstellingen via de IOF en de interfaceactiviteiten werd bijgedragen. Hierbij wordt trapsgewijs uitgegaan van het W&I-beleid, het EWI-beleid, het globale Vlaams beleid (incl. Visie 2050 en Vizier 2030) en het EU-beleid (in het bijzonder de ontwikkelingen op het vlak van kennisvalorisatie, research assessment, het promoten van attractieve onderzoekscarrières, o.a. via “intersectorale mobiliteit” (zie ook sectie 3.2.2))⁶⁴ en ruimer (indien van toepassing).

11.3.1.5 SWOT

Voortbouwend op het voorgaande wordt eveneens verwacht dat een eigen SWOT-analyse wordt opgesteld die vervolgens in de ex-antezelfevaluatie kan aangewend worden (onder meer onder de vorm van een ontwerp van strategisch plan voor de periode 2024-2028). Concreet wordt er verwacht dat aangegeven wordt welke de sterke/zwakke punten waren in de afgelopen periode op het vlak van beleidsplanning en -realisatie, werking, governance en aansturing en waarom, alsook welke prestaties en welke impact als sterk(st)/zwak(st) kunnen worden beschouwd en waarom. Verder wordt verwacht dat aangegeven wordt welke opportuniteiten, uitdagingen en bedreigingen zich stellen voor de IOF, de interfaceactiviteiten en de interfacediensten wat betreft (de uitwerking/ontwikkeling van) beleid, rol, positie meerwaarde, werking en aansturing en dit zowel algemeen als in relatie tot de huidige regelgeving en beleidscontext en waarom. Specifieke aandacht kan hierbij besteed worden aan de IOF-sleutel, al wordt ook een meer algemene benadering verwacht. Tevens dient in deze SWOT-analyse ook aangegeven te worden welke aandachtspunten en/of verbeterpunten zich zowel algemeen stellen als ten aanzien van de eerder genoemde aspecten en waarom.

⁶⁴ Dit voor zover en waar al van toepassing.

11.3.2 Inhoud van de ex-antezelfevaluatie(s) (1 januari 2024 – 31 december 2028)

Op basis van de ex-postzelfevaluatie en de SWOT-analyse en rekening houdend met de huidige beleids-, onderzoeks- en valorisatiecontext (en dit zowel regionaal, nationaal, Europees en eventueel internationaal) en de regelgeving enerzijds en de te verwachten evoluties in de beleids-, onderzoeks- en valorisatiecontext anderzijds, is het de bedoeling dat de associaties een **ontwerp van strategisch plan opstellen voor de periode 2024-2028**.

Het ontwerp van strategisch plan voor de periode 2024-2028 bevat minstens een strategische visie, strategische doelstellingen/ambities afgestemd op de beleidsdoelstellingen en regelgeving (Vlaams, Europees, internationaal en indien van toepassing), operationele doelstellingen (SMART geformuleerd), een voorstel voor een set van KPI's (bij voorkeur ruimer dan de huidige parameters van de IOF-sleutel) en dit zowel kwantitatief en kwalitatief, inclusief streefwaarden voor deze KPI's als onderdeel van de rapportering/externe opvolging), strategieën gericht op de realisatie van de (wetenschappelijke, technologische, economische, economisch-maatschappelijke, maatschappelijke en beleidsmatige) impact, af te sluiten of bestaande samenwerkingsverbanden, afstemming, complementariteit en synergieën tussen de associaties onderling, alsook met de doelgroepen en andere belanghebbenden of actoren (in het bijzonder de voogdijverheid) in het beoogde veld, en dit telkens met een verantwoording van de voorgestelde keuzes, toekomstige positionering van de instrumenten IOF en interfaceactiviteiten en dit onder meer in relatie tot andere (Vlaamse) instrumenten/instellingen/financieringsbronnen, enz. Aandachtspunten zijn onder meer de strategiebepaling, de toekomstige werking en governance, de dienstverlening, de betrokkenheid van de hogescholen, de verdere uitwerking van het "Flipped Technology Transfer"-concept, enz.

Verder kan worden ingegaan op de eventuele nieuwe inhoudelijke waarde die de associaties willen bieden aan hun huidige partners en erin zullen slagen om bijkomende partners te overtuigen van hun onderzoeks- en valorisatieaanbod. In essentie wordt verwacht dat de associaties voor de toekomst een duidelijke onderscheidende factor/eigenschap ("differentiator") identificeren als begunstigden van (de middelen voor) de IOF en de interfaceactiviteiten, om het verschil te kunnen maken/meerwaarde te bieden zowel op lokaal als op internationaal vlak en om, samen met andere actoren binnen het bedrijfsleven en het onderzoeks- en valorisatiekader, Vlaanderen prominenter op de kaart te zetten.

Het ontwerp van strategisch plan dient verder ook een financieel plan voor de komende periode te bevatten waarbij minstens rekening wordt gehouden met een minimaal scenario van verwachte inkomsten (d.i. ongewijzigd beleid wat betreft financiële inbreng via de subsidie door de bevoegde minister/het Departement EWI) en overeenstemmende toekenningen (geplande bestedingen) volgens de categorieën van de financiële fiche IOF en interfaceactiviteiten. Tevens dient het ook een personeelsplan te bevatten voor het personeel van de interfacediensten en de IOF-mandaten en wat betreft de administratieve ondersteuning van de IOF en de IOF-mandaathouders.

Verder gaat het ontwerp van strategisch plan ook uit van de conclusies uit de eigen ex-postzelfevaluatie en de SWOT-analyse en geeft het aan hoe de zwakke/sterke punten kunnen worden weggewerkt/benut. Tevens gaat het uit van de geïdentificeerde opportuniteiten en bedreigingen/uitdagingen en geeft het aan hoe deze maximaal kunnen worden benut/omzeild. In het bijzonder dienen hierbij zowel de regionale, Europese als internationale beleids- en

onderzoekscontext en -ontwikkelingen in overweging te worden genomen (indien van toepassing), evenals het systeem perspectief.

Het ontwerp van strategisch plan bevat daarnaast ook suggesties tot vereenvoudiging en/of aanpassingen (tot optimalisatie) van de regelgeving, de rapportering aan en opvolging door het Departement EWI (incl. de rapportering aan het FRIS-portaal en wat betreft de drie rapporteringsfiches (samenstelling IOF-raad, fiche slaagpercentages en fiche financiële rapportering) die hiervoor worden gebruikt), de governance en aansturing, enz. Er wordt met andere woorden verwacht dat er aanbevelingen geformuleerd worden ten aanzien van het Vlaamse W&I-beleid in het algemeen en het instrumentarium gericht op onderzoek zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Hierbij dient dan ook de internationale context in overweging te worden genomen.

Het ontwerp van strategisch plan houdt verder ook expliciet rekening met de systeemdimensie en haakt daarom in op de doelstellingenkaders waarin deze systemen zijn ingebed. Meer bepaald wordt hierbij onder meer verwacht dat de associaties aangeven aan welke beleidskaders- en hun doelstellingen zij in de periode 2024-2028 denken te kunnen bijgedragen. Hierbij wordt in eerste instantie uitgegaan van het Vlaamse W&I-(beleids)systeem (en het EWI-beleidssysteem), vervolgens van het globale Vlaamse beleid (huidig, Visie 2050 en Vizier 2030) en nog ruimer (EU⁶⁵, globaal) en dit specifiek voor wat betreft de daar gedefinieerde doelstellingenkaders.

Verder is het van belang dat de elementen/bepalingen/principes die thans in de regelgeving met betrekking tot de IOF- en interfaceactiviteiten zijn opgenomen, de nodige aandacht krijgen in de ontwerpen van strategisch plan. Hierbij kunnen de eventuele suggesties/bedenkingen/opmerkingen/aandachtspunten die in het (de) ex-postluik(en) en/of de SWOT-analyse(s) naar voren werden geschoven, ook meegenomen worden.

11.4 Aanvullende documenten

Tevens wordt verwacht – en dit voor zover dit niet al eerder werd bezorgd aan de Vlaamse overheid – dat de associaties als bijlage aan de zelfevaluatie(s) relevante en verwante beleidsdocumenten van de associatie en/of universiteit en/of hogeschool toevoegen dan wel verwerken in de verwachte zelfevaluatie(s). Het betreft de recentste versie van onderstaande documenten (voor zover deze al niet eerder werden overgemaakt en voor zover niet verwerkt in de verwachte zelfevaluatie(s)):

- Het IOF-reglement;
- Het personeelsbeleid voor IOF-mandaathouders (cf. sectie 11.3.1.3);
- Het valorisatiereglement;
- De jaarverslagen van de associatie (periode 2018-2022);
- Eén valorisatiecase (al dan niet te integreren als onderdeel van sectie 11.3.1.4);

en andere documenten die de associatie relevant acht om mee op te nemen als bijlage aan de zelfevaluatie(s).

⁶⁵ EU-beleid in het algemeen en in het bijzonder wat betreft de ontwikkelingen op het vlak van kennisvalorisatie, research assessment, het promoten van attractieve onderzoekscarrières, o.a. via “intersectorale mobiliteit” (zie ook sectie 3.2.2).